

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Företagsekonomiska institutionen

FEKH69

Examensarbete i Redovisning på kandidatnivå

VT14

Periodiseringsfonder

Svenska företags användning av periodiseringsfonder mellan 2003 och 2013

Författare:

Erik Bergendal

Peter Johnsson

Handledare:

Peter W Jönsson

Sammanfattning

Examensarbetets titel: Periodiseringsfonder - Svenska företags användning av periodiseringsfonder mellan 2003 och 2013

Seminariedatum: 2014-06-04

Ämne/kurs: FEKH 69, Examensarbete i redovisning på kandidatnivå, 15 hp

Författare: Erik Bergendal, Peter Johnsson

Handledare: Peter W Jönsson

Fem nyckelord: Periodiseringsfond, avgiftsbeläggning, obeskattade reserver, bokslutsdispositioner, resultatutjämnning.

Syfte: Syftet med uppsatsen är att undersöka små svenska aktiebolags användning av periodiseringsfonder mellan åren 2003 och 2013 för att utreda om avgiftsbeläggningen haft någon effekt.

Metod: Uppsatsen är en explorativ studie med analytisk induktion som ansats. För att uppnå studiens syfte genomförs en kvantitativ analys av sekundärdata i form av årsredovisningar.

Teoretiska perspektiv: För att ge en bakgrund till problematiken kring avgiftsbeläggningen avhandlas först periodiseringsfondens historia, obeskattade reserver och resultatutjämnning. Därefter beskrivs positiv redovisningsteori, pecking order theory samt ekonomisk psykologi för att förklara utvecklingen.

Empiri: Små svenska aktiebolags inställning till periodiseringsfonder undersöks genom en kvantitativ studie av 55 företags årsredovisningar för åren 2003 till 2013.

Resultat: Användningen av periodiseringsfonder har minskat något, dock inte i paritet med vad som befarats i tidigare studier. Finanskrisen påverkade företagens framtidstro och riskbenägenhet vilket i sin tur påverkade deras användning av periodiseringsfonder. Till stor del kan de förändringar som skett förklaras genom ekonomisk psykologi.

Summary

Title: Tax allocation reserves – Swedish companies usage of tax allocation reserves between 2003 and 2013

Seminar date: 2014-06-04

Course: FEKH69, Degree Project Undergraduate level, Business Administration, Undergraduate level, 15 University Credits Points (UPC) or 15 ECTS

Authors: Erik Bergendal, Peter Johnsson

Advisor: Peter W Jönsson

Key words: Tax allocation reserve, taxation, untaxed reserves, year-end adjustments, income smoothing.

Purpose: The purpose of this study is to investigate the usage of tax allocation reserves in small stock companies in Sweden between 2003 and 2013.

Methodology: The essay is an exploratory study using an analytic induction approach. To achieve the goal of the study a quantitative analysis of secondary data in the form of annual reports was conducted.

Theoretical perspectives: A background of the untaxed reserves and tax allocation reserves system is presented. Other theoretical perspectives regarding income smoothing, positive accounting theory, pecking order theory and economic psychology are also presented in this study.

Empirical foundation: Small Swedish stock companies approach to tax allocation reserves is investigated by a quantitative study of 55 companies and their annual reports for the years 2003 to 2013.

Conclusion: The use of tax allocation reserves has decreased slightly, but not on par with what was feared in earlier studies. The financial crisis affected business confidence and risk appetite, which in turn affected their use of tax allocation reserves. To a large extent the changes can be explained by economic psychology.

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Problem.....	5
1.3 Frågeställning	6
1.4 Syfte.....	6
1.5 Disposition.....	7
2. Metod	8
2.1 Val av metod.....	8
2.2 Datainsamling.....	9
2.3 Källkritik.....	12
3. Referensram	15
3.1 Beskattningsårets slutenhet.....	15
3.2 Bokslutsdispositioner	17
3.3 Reserveringsmöjligheter	17
3.4 Sambandet mellan redovisning och beskattning	18
3.5 Periodiseringsfonder.....	19
3.6 Resultatutjämning.....	24
3.7 Positiv redovisningsteori	26
3.8 Pecking order theory.....	27
3.9 Ekonomisk psykologi	28
4. Empiri	30
4.1 Resultat	30
4.2 Åren 2003-2013	31
4.3 Trender.....	36
5. Analys	41
5.1 Generell utveckling.....	41
5.2 Positiv redovisningsteori	42
5.3 Pecking order theory.....	43
5.4 Resultat och resultatutjämning	43
5.5 Beskattning	44
5.6 Ekonomisk psykologi	45
6. Slutsats	47
6.1 Vidare forskning	48
7. Källförteckning	50
8. Bilagor	54

1. Inledning

1.1 Bakgrund

För att bedriva en varaktig näringsverksamhet krävs alltid någon form av finansiering. I mindre bolag sker detta ofta genom att ägaren går in med sitt privata kapital med målsättningen att detta ska öka. Framtiden är alltid oviss och därför är det vanligt att företag såväl som privatpersoner väljer att ha en buffert för oförutsedda kostnadsökningar eller inkomstminskningar. För att underlätta för företag att skapa en buffert och samtidigt jämna ut resultaten mellan olika år infördes 1994 möjligheten av sätta av medel till en periodiseringsfond. Denna kan användas för att jämna ut resultat likväl som för att bygga upp en buffert inför framtida investeringar (Prop 1993/94:50). En annan möjlighet företag har är att genomföra överavskrivningar på maskiner och inventarier. Dessa båda möjligheterna till resultatutjämning kallas i resultaträkningen för bokslutsdispositioner och i balansräkningen för obeskattade reserver (Lundén, 2011). Det fanns även före 1994 olika möjligheter att resultatutjämna men dessa ansågs vara för komplicerade och avskaffades i samband med införandet av periodiseringsfonden (Tjernberg, 2004). Maximalt 25 % av det beskattningsbara överskottet kan sättas av till periodiseringsfonden. Medlen som satts av måste återföras till resultatet för beskattning senast efter sex år enligt IL 30:5 och 30:7 (Inkomstskattelag 1999:1229).

Effekten av en avsättning till periodiseringsfond tydliggörs här med ett exempel. Idag är bolagsskatten 22 %. Det innebär att ett företag som gör en vinst på 100 000 kr ska betala 22 000 kr i bolagsskatt. Företaget har möjlighet att sätta av 25 000 kr till periodiseringsfonden, det innebär att det beskattningsbara resultatet minskar till 75 000 kr. Årets bolagsskatt blir därmed 16 500 kr istället för 22 000 kr. Det motsvarar en minskad skattekostnad med 5,5 procentenheter innevarande år tack vare möjligheten med avsättning till periodiseringsfond (Inkomstskattelag 1999:1229).

Eftersom periodiseringsfonder är en möjlighet som inte är utbredd i andra länder än Sverige förekommer inte internationell forskning i ämnet (Kirsch, 2008). Däremot är fenomenet

resultatutjämnning väl beskrivet både i internationell och svensk forskning. Den genomförda forskningen har främst sökt förklara vad som kännetecknar företag som resultatutjämnar. Storleken på företaget, dess vinster samt bransch har diskuterats som förklarande variabler för resultatutjämnande företag (Ashari, Koh, Tan, & Wong, 1994; Trueman & Titman, 1988; Michelson, Jordan-Wagner, & Wootton, 1995; Andersson, 2006). Andra variabler som kan tänkas påverka användningen av periodiseringsfonder grundas på teorier om optimal finansiering, ekonomisk psykologi samt varje individs strävan efter att utifrån olika perspektiv nyttomaximera. Dessa variabler kommer att behandlas i denna uppsats.

Innan 2005 fanns det inga externa kostnader relaterade till avsättning till periodiseringsfonder. Sedan ingången av räkenskapsår inledda efter 2004-12-31 ska dock en schablonintäkt tas upp för beskattning baserat på periodiseringsfondens värde (Prop 2004/05:38).

1.2 Problem

När schablonintäkten infördes innebar det ett minskat incitament för företagen att sätta av medel till periodiseringsfonder och därmed att resultatutjämnar. Det kan tyckas vara motstridigt då periodiseringsfonder från början infördes just för att underlätta för företagen att över tid uppnå likartade resultat varje år trots konjunktursvängningar och dylikt (Prop 1994/95:50). Schablonintäkten beräknas genom att produkten mellan 0,72 och statslåneräntan multipliceras med periodiseringsfondens värde för att få ett belopp som företaget ska redovisa som inkomst och sedermera betala 22 % bolagsskatt på enligt IL 30:6a (Inkomstskattelag 1999:1229). Det som tidigare kunde jämföras med ett räntefritt lån från staten får idag ses som ett lågräntelån istället. En undersökning gjord av ATL marknadsinformation på uppdrag av Svenskt Näringsliv vittnade om att företagen hade för avsikt att kraftigt minska användningen av periodiseringsfonder med anledning av den då nyligen införda schablonintäkten (Svenskt Näringsliv, 2005). Huvudorsaken till avgiftsbeläggningen var för att staten behövde finansiera de slojade gåvo-, arvs- och förmögenhetsskatterna. Om användningen minskar kraftigt kan det leda till att intäkterna blir mindre än väntat och att reformen var ett misslyckande (Prop 2004/05:38).

För inkomståret 2013 beräknas statslåneräntan till 1,49 % (Skatteverket, 2014). Det innebär att ett företag med en periodiseringsfond på totalt 100 000 kr ska ta upp en intäkt om 1 073 kr ($0,0149 * 0,72 * 100000 = 1\ 072,8$). Beräknar man 22 % skatt på detta blir kostnaden för företaget 236 kr enligt IL 30:6a (Inkomstskattelag 1999:1229). En kostnad som får anses låg i förhållande till andra finansieringssätt. Kostnaden har dock varit högre för tidigare år eftersom statslåneräntan just nu ligger på en låg nivå.

1.3 Frågeställning

Med anledning av avgiftsbeläggningen av periodiseringsfonder ämnar uppsatsen besvara frågan huruvida det skett någon förändring eller ej av företags benägenhet att avsätta medel till periodiseringsfonder. Detta kommer göras genom en kvantitativ undersökning där företagens avsättningar till och återföringar från periodiseringsfonderna under elva, för undersökningen, relevanta år läses av. I samband med avgiftsbeläggningen lyftes mycket kritik fram från bland andra Näringslivets skattedelegation (NSD) som varnade för att det skulle påverka företagen negativt (Prop 2004/05:38). Antagandet uppsatsen författas utifrån är att kritiken kring risken för minskad användning för företagen var överdriven och att företagarna ser värdet av att använda sig av periodiseringsfonder trots att det inte längre är lika ekonomiskt fördelaktigt.

1.4 Syfte

Syftet med denna uppsats är att beskriva och analysera små aktiebolags användande av periodiseringsfonder de senaste elva åren. Uppsatsen söker svaret på vilken effekt avgiftsbeläggningen hade på användningen av periodiseringsfonder och vad eventuella förändringar berodde på. Den forskning som hittills gjorts efter införandet av schablonintäkten på periodiseringsfonder har uteslutande fokuserat på åren i direkt anslutning till införandet. Denna uppsats har ett större perspektiv och ämnar beskriva och analysera trenden på längre sikt.

1.5 Disposition

I kapitel två redovisas hur undersökningen genomförts. För att besvara uppsatsens syfte har en analytiskt induktiv ansats valts. En kvantitativ undersökning av 55 mindre svenska aktiebolags årsredovisningar genomfördes. Detta innebar att 605 stycken årsredovisningar studerades för att kunna besvara frågeställningen på ett tillförlitligt sätt.

I kapitel tre presenteras uppsatsens referensram. Först redovisas en historik över fenomenet obeskattade reserver och dess del i svensk redovisningshistoria. Sedan kommer periodiseringsfondens historia och dess nutida form redovisas. De teorier som redovisas senare i kapitlet är positiv redovisningsteori, pecking order theory samt ett avsnitt om ekonomisk psykologi.

Kapitel fyra består av en genomgång av de resultat som den kvantitativa undersökningen producerade. Företagens användning av periodiseringsfonder redovisas för varje enskilt år. Även diagram som visar hur företagen använder periodiseringsfonder under hela tidsramen presenteras i detta avsnitt.

I kapitel fem analyseras resultaten som presenterades i föregående avsnitt. Denna analys kopplar ihop empirin med den tidigare beskrivna referensramen och dess teorier för att förklara företagens användning av periodiseringsfonder.

Kapitel sex innehåller de slutsatser som med hjälp av de tidigare avsnitten har kunnat dras för att besvara uppsatsens frågeställning. Förslag till vidare forskning redovisas även i detta kapitel.

2. Metod

2.1 Val av metod

Under 1800-talets första hälft skapade filosofen Comte det som kallas positiv filosofi, positivism. Enligt positivismen skall endast det som går att iakttaga vara grund för vetenskapen då det är nödvändigt att kunna förklara ett orsak-verkan samband. Det krävs även att skillnad på fakta och värderingar görs (Lundahl & Skärvad, 1999). I undersökningen ATL gjorde på uppdrag av Svenskt näringsliv i samband med avgiftsbeläggningen på periodiseringsfonderna visade det sig att cirka 30 % av företagen var ovilliga att göra nya avsättningar till periodiseringsfonder till följd av lagändringen (Svenskt Näringsliv, 2005). Detta resultat kan endast tolkas som värderingar från företagen gällande deras förmodade framtida beteende. Undersökningen i denna uppsats ämnar ta reda hur det verkliga utfallet blev. Det vill säga undersöka fakta och inte värderingar. Denna uppsats vill undersöka huruvida den negativa inställningen till periodiseringsfonder var bestående eller övergående. Tidigare uppsatser, till exempel Bergström, Nilsson och Zakrisson (2008), har främst fokuserat på större företag och endast på åren närmst avgiftsbeläggningen. Denna uppsats är uppbyggd på ett positivistiskt synsätt där användningen av periodiseringsfonder under elva år mellan 2003 och 2013 iakttas för att finna ett mönster i verkligheten.

Undersökningen kommer att vara av explorativ karaktär där avgiftsbeläggningens effekter på periodiseringsfonderna kartläggs (Lundahl & Skärvad, 1999). Att på ett tillförlitligt sätt kontrollera huruvida intäkterna till staten räcker till att finansiera de slojade skatterna som var syftet vid införandet går utanför ramen för denna uppsats. Däremot kan det undersökas om användningen av periodiseringsfonder har minskat eller ej och därigenom dra slutsatser kring om tillräckligt kapital kommit in för att ersätta de slojade skatterna.

Uppsatsen kommer enbart att undersöka periodiseringsfonderna kvantitativt då detta enligt författarnas kännedom aldrig tidigare gjorts under en längre tidsperiod. För att låta den insamlade datan tala för sig själv och för att undvika att bli formade av andras olika subjek-

tiva åsikter kommer ingen kvalitativ undersökning att genomföras utan all teoribildning kommer att knytas till den kvantitativa undersökningen.

2.1.1 Induktion och deduktion

Så kallad induktiv ansats innebär att data först samlas in för att sedan analyseras och utifrån denna insamlade data förhoppningsvis kunna dra slutsatser. Från empiri till teori med andra ord. Deduktion innebär att man först skapar en teori och sedan letar efter data som styrker teorin man undersöker. Man går således från teori till empiri. Idealet för induktion brukar kallas grundad teori och det innebär att man förutsättningslöst samlar in data som man sedan drar slutsatser från. Att datan är korrekt är givetvis av högsta vikt för att teorierna ska bli relevanta (Jacobsen & Hellström, 2002).

Den analysmetod som använts i uppsatsen kallas analytisk induktion och innebär att universella förklaringar söks genom analys av data (Bryman & Bell, 2003). Att söka teorier helt förutsättningslöst är knappast möjligt då det alltid finns ett bias och att forskningen påbörjas av en anledning. Oftast därför att man vill styrka den tes man medvetet eller omedvetet förhåller sig till (Jacobsen & Hellström, 2002). Denna uppsats författas med avsikten att relativt förutsättningslöst induktivt hämta data för att sedan utifrån den insamlade datan dra slutsatser. I den mån det går ämnar vi att tydligt förklara våra förväntningar och avsikter med undersökningen för att öka transparensen och underlätta för fortsatt forskning på ämnet.

2.2 Datainsamling

2.2.1 Urval

Eftersom avgiftsbeläggningen av periodiseringsfonderna enbart gäller juridiska personer valdes att enbart undersöka aktiebolag. Den huvudsakliga kritiken som riktats mot avgiftsbeläggningen har dessutom främst handlat om att den framförallt försvårar finansiering och resultatutjämnning för mindre företag. Större företag har ofta en stor andel anläggningstillgångar och kan därför göra större avskrivningar över plan som substitut till periodise-

ringsfonderna (Prop 2004/05:38). I årsredovisningslagen stipuleras att mindre företag är de som inte är större. Större företag är de som uppfyller följande kriterier: Över 50 anställda, en balansomsättning över 40 miljoner kr samt en nettoomsättning över 80 miljoner kr de senaste två åren enligt ÅRL 1:3 (Årsredovisningslag 1995:1554). Det är viktigt att undersökningen utförs på företag som har möjlighet att tillskansa sig all tillgänglig information om vad som är ekonomiskt fördelaktigt. Av den anledningen filterades de minsta företagen bort. Efter överväganden valdes att enbart undersöka företag som under inkomståret 2013 visade en omsättning på 10 till 50 miljoner kronor. Det vill säga företag som av lagstiftarna klassats som mindre bolag enligt ÅRL 1:3 (Årsredovisningslag 1995:1554). För att undvika företag som enbart fungerade som moderbolag och/eller förvaltnings/holdingbolag togs endast företag med fler än 5 anställda med i urvalet. Det tredje kriteriet var att företagen skulle vara registrerade hos skatteverket före 2000-01-01. Detta för att det var viktigt att de hade viss erfarenhet av reglerna och att besluten som tas i företagen var välinformerade. Dessa urvalskriterier överstiger de minimikrav som gör att aktiebolag är skyldiga att ha revisor enligt ABL 9:1 vilket gör att de uppgifter som tas fram ur företagens årsredovisningar ska vara granskade av en revisor enligt ABL 9:3 (Aktiebolagslag 2005:551).

Enligt Retriever Business (2014) fanns det totalt 17006 företag som matchade ovan nämnda kriterier. Efter utgallring av alla företag som ännu (2014-04-20) inte lämnat in sin årsredovisning för inkomståret 2013 till skatteverket samt företag som inte redovisat obeskattade reserver under åren 2004-2013 rensats bort återstod 1593 företag. Utifrån den informationen beslutades att undersökningen skulle omfatta cirka 50 företag. Därför listades samtligt 1593 företag i bokstavsordning och tilldelades ett slumpmässigt valt nummer mellan 1 och 30. Det första företaget i listan fick talet 19 och därför valdes att filtrera bort alla bolag som inte hade tilldelats denna siffra. I teorin borde 53,1 bolag valts ut. Dock var det 55 bolag som tilldelades siffran 19 och samtliga 55 har därför ingått i undersökningen. Se bilaga 1. Först genomfördes ett selektivt urval följt av ett obundet slumpmässigt urval utan återläggning för att inget bias skulle förekomma (Körner & Wahlgren, 2002).

Undersökningen görs på räkenskapsåren 2003-2013. Det tidsperspektivet har valts eftersom det inrymmer perioden innan avgiftsbeläggningen av periodiseringsfonder från och med räkenskapsåret 2005. Det rymmer även sänkningen av bolagsskatten från 26,3 till 22 % som trädde i kraft inför räkenskapsåret 2013 (Lodin, Lindencrona, Melz, Silfverberg, & Simon-Almendal, 2013).

2.2.2 Sekundärdata

Årsredovisningar utgivna av företagen själva anses vara sekundärdata (Lundahl & Skärvad, 1999). Den stora skillnaden mellan sekundär- och primärdata är vikten av källkritik vid sekundärdata (Jacobsen & Hellström, 2002). Årsredovisningens natur och dess krav på granskning från revisor gör dock att deras trovärdighet förbättras (Årsredovisningslag 1995:1554; Aktiebolagslag 2005:551).

All data hämtades från databasen Retriever Business som samarbetar med bland andra skatteverket och kronofogdemyndigheten (Retriever AB, 2014). Uppgifter såsom totala obeskattade reserver, årets resultat etcetera gick att exportera till Microsoft Excel direkt från databasen för räkenskapsåren 2004-2013. Samtliga uppgifter från 2003 samt uppgifter om periodiseringsfonderna för åren 2003-2013 fick dock avläsas manuellt. Det skedde genom att årsredovisningarna för respektive år och företag laddades ner och manuellt noterades för att kunna jämföras med övrig data. Totalt sett har alltså information från 605 stycken årsredovisningar studerats.

2.2.3 Kritik mot urval

Det råder delade meningar kring huruvida storleken på företaget har betydelse för hur vilka företag är att genomföra resultatutjämnande åtgärder eller ej (Ashari, Koh, Tan, & Wong, 1994; Moses, 1987). Eftersom denna undersöknings urval är över företag som i princip är lika stora kommer denna teori inte kunna bevisas. Hänsyn har inte heller tagits kring vilken bransch företagen är verksamma i. Det vore intressant att undersöka huruvida olika branschers användning av periodiseringsfonder skiljer sig åt, eftersom det i vissa teo-

rier visat sig att branschtillhörighet har haft betydelse gällande benägenhet att resultatutjämna (Ashari, Koh, Tan, & Wong, 1994). Denna negativa aspekt av valet av urval får vägas mot att de positiva följer urvalet har lett till. Till exempel har det sagts att mindre företag skulle påverkas som mest av avgiftsbeläggningen av periodiseringsfonder (Prop 2004/05:38).

I urvalet exkluderades företag som inte har obeskattade reserver. Undersökningen ämnar dock besvara frågan hur användningen av periodiseringsfonder har förändrats. Då finns det ingen anledning att inkludera företag som ändå inte använder sig av dessa i undersökningen.

2.2.4 Reproducerbarhet

Listan över de företag som undersöks finns bifogade. Se bilaga 1. Detta för att underlätta för vidare forskning inom området. Detta kommer även att göra det enkelt för den som vill utveckla undersökningen eller kontrollera dess reliabilitet. Samtliga 603 (två föll bort vilket förklaras nedan) årsredovisningar som lästs av är publika och undersökningen går därför enkelt att återskapa.

2.3 Källkritik

2.3.1 Bortfall

För samtliga 55 företag i urvalet har all information som behövts för undersökningen varit tillgänglig. För två företag saknades årsredovisningar för räkenskapsåret 2004 i Retriever Business databas. I båda fallen fanns dock all information som behövdes tillgänglig i årsredovisningarna för år 2005 och något bortfall har därmed inte skett. Retriever Business har tillgång till samtliga svenska aktiebolags årsredovisningar, därför bör inget bortfall förekomma i urvalet (Retriever AB, 2014).

2.3.2 Kvalitet

All data gällande företagens periodiseringsfonder har hämtats direkt från information de själva givit ifrån sig till skatteverket. Samtliga företag i undersökningen uppfyller som sagt minimikraven för att vara skyldiga att ha en revisor som ska granska årsredovisningen enligt ABL 9:1 och 9:3 (Aktiebolagslag 2005:551). Det är även tydligt angivet i lagen hur en årsredovisning bör utformas för att den ska vara enkel att läsa av och ge en rättvisande bild av företaget enligt ÅRL 2 kap (Årsredovisningslag 1995:1554). Dessa krav får anses öka kvaliteten och trovärdigheten på uppgifterna som tagits från årsredovisningarna.

2.3.3 Validitet

Validitet innebär att undersökningen har en förmåga att mäta det som för undersökningen avses mäta. Man skiljer på inre och yttre validitet (Svenning, 1996). I detta fall innebär den inre validiteten att rätt företag undersöks samt att rätt statistiska undersökningar används för att frågeställningen ska kunna besvaras på ett tillförlitligt sätt. Eftersom avsättningar, återföringar och storleken på dessa anges i företagens årsredovisningar uppnås hög validitet för undersökningen. Valet att undersöka företagsformen aktiebolag leder till ytterligare ökad validitet eftersom det är endast för juridiska personer som avgiftsbeläggningen gäller och därmed kan påverka användandet av periodiseringsfonder. Därför kan även en eventuell förändring i användandet före och efter avgiftsbeläggningen identifieras. Den yttre validiteten innebär att uppsatsens resultat är representativa för alla populationer (Svenning, 1996). Eftersom endast mindre aktiebolag har undersökts kan den yttre validiteten för liknande företag vara god. Tidigare uppsatser i ämnet har i huvudsak använt sig av kvalitativa metoder där frågorna ställts för att antingen besvara hur företag kommer agera i framtiden eller varför de har agerat som de gjort tidigare (Bergström, Nilsson, & Zakrisson, 2008).

2.3.4 Reliabilitet

Reliabilitet innebär frånvaron av slumpmässiga fel (Lundahl & Skärvad, 1999). Informationen som samlats in från Retriever Business får anses vara tillförlitlig. Eftersom informationen hämtas direkt från årsredovisningar undviks problem som intervjuareffekter, intervju-

situationer och tolkningsproblem som kan försämra reliabiliteten (Svenning, 1996). Insamlingen av data har skett under båda författarnas samverkan och det har även gjorts ett antal stickprov för att kontrollera att uppgifterna var riktiga och för att öka undersökningens reliabilitet.

3. Referensram

3.1 Beskattningsårets slutenhet

Det har länge förekommit kritik från svenska företag att de inte har tillräckliga möjligheter att resultatutjämna. Detta är en direkt följd av den princip som kallas beskattningsårets slutenhet (af Klercker, 1948). Principen innebär kortfattat att intäkter och kostnader ska härledas till rätt år. Principen om beskattningsårets slutenhet lagfästes redan 1928 genom bestämmelsen att inkomst skulle redovisas enligt bokföringsmässiga grunder. Principen innebär att öppen resultatutjämning inte är tillåten, det vill säga möjligheten att kvitta olika års underskott mot överskott (af Klercker, 1948). Detta ledde till att företag som har kraftigt skiftande resultat mellan olika år riskerar att få betala högre skatt än de som visar jämna resultat. Vid införandet 1928 var det dock möjligt att ha en sådan princip eftersom det då var mycket låga skatter vilket gjorde att påverkan på företagen var begränsad (Samuelson, 1994).

Redan i mitten av 1930-talet började dock principen ses som omodern, främst på grund den höga skattesats som nyligen införts. Det tog därmed inte lång tid innan behovet av att principen om beskattningsårets slutenhet skulle börja liberaliseras (af Klercker, 1948). I anknytning till 1938 års skattelagstiftning togs flera steg som anses vara av stor betydelse för denna uppmjukning av principen. Det skedde främst genom fördelaktigare bestämmelser kring avskrivningar på inventarier och de nya investeringsfonderna som infördes (af Klercker, 1948).

Adam Smith fastställde i Nationernas välstånd grundläggande förutsättningar för skatteregler som bör uppfyllas för att de ska fungera optimalt. En av dessa var att skatten ska vara bestämd, bland annat i fråga om belopp och tidpunkt. En annan förutsättning är att skatten skulle rättas efter vederbörandes förmåga, vilket tolkas som ett rättviseperspektiv (af Klercker, 1948). Det har förekommit argument för att bibehålla principen om beskattningsårets slutenhet med hänvisning till Adam Smith grundläggande förutsättningar som menar att skattereglerna ska vara bestämda och inte ruckas på för mycket. Även ur ett rättvisepers-

spektiv har argument använts där man menat att resultatutjämning inte kan göras rättvis för alla skatteskyldiga och bör därför undvikas. Till exempel har inte företag med mindre storlek på varulager och inventarier möjligheter att i samma utsträckning som till exempel stora industriföretag göra resultatutjämnande åtgärder genom överavskrivningar. Ett annat argument för att resultatutjämning ansetts vara orättvist är att den skattecredit som uppstår endast blir möjlig för företag och inte för andra skatteskyldiga. Det faktum att uppmjukningen av principen kan leda till att beskattningsunderlaget minskar har även varit ett argument för ett bibehållande av principen (af Klercker, 1948). Rättviseargumentet har motsägelsefullt nog även använts som argument för att mjuka upp principen. Dels på grund av att det kan tyckas vara orättvist att företag ska bli lidande av konjunktursvängningar men även att tillfälligheter kan uppstå som medför att ett företag visar förlust ett år och därmed blir lidande när de inte får kvitta denna förlust mot kommande års vinster. För staten anses det även fördelaktigt att företagen kan visa ett relativt jämt resultat över åren. Att det skedde en uppmjukning av principen relativt snabbt efter att den lagstiftades 1928 tyder på att argumenten för uppmjukning ansågs vara starkare (af Klercker, 1948).

I dagens lagstiftning behandlas principen om bokföringsmässiga grunder, och därmed indirekt principen om beskattningsårets slutenhet, i inkomstskattelagen 14:2 (Inkomstskattelag 1999:1229).

Resultatet ska beräknas enligt bokföringsmässiga grunder. Vid beräkningen av resultatet ska inkomster tas upp som intäkt och utgifter dras av som kostnad det beskattningsår som de hänför sig till enligt god redovisningssed, om inte något annat är särskilt föreskrivet i lag. (Inkomstskattelag 1999:1229)

3.2 Bokslutsdispositioner

De åtgärder ett företag kan genomföra i syfte att uppnå en skattecredit kallas vanligen för bokslutsdispositioner. Dessa bokslutsdispositioner görs för aktiebolag i samband med att bokslutet upprättas. Som nedan beskrivs fanns det tidigare flera olika möjligheter till bokslutsdispositioner men nu är det främst periodiseringsfonder samt överavskrivningar på maskiner och inventarier som svenska aktiebolag kan använda sig av för att minska det skattepliktiga resultatet. Tidigare var det enligt skattelagstiftningen möjligt att undervärdera varulager och pågående arbeten vilket fick till följd att en stor del av bokslutsdispositionerna hänfördes till dessa tillgångar. Det ackumulerade värdet av bokslutsdispositionerna redovisas som en post i balansräkningen mellan eget kapital och skulder som går under benämningen obeskattade reserver (Kommittédirektiv 2004:146). Dessa obeskattade reserver kan sägas till 22 % bestå av en uppskjuten skatteskuld och till 78 % av eget kapital (Kellgren & Bjuvberg, 2014).

3.3 Reserveringsmöjligheter

Reglerna och möjligheterna till bokslutsdispositioner har förändrats genom åren och flera olika reserveringsmöjligheter har både införts och avskaffats. De många förändringarna förklaras ofta genom att näringspolitikerna vill styra företagens beteende i önskvärd riktning (Tjernberg, 2004).

1938 infördes det möjligheter att resultatutjämna genom användandet av obeskattade reserver. För att resultatutjämna hade det tidigare varit möjligt att periodisera intäkter och kostnader, dessa åtgärder kunde vara mer eller mindre dolda i bokföringen. Införandet av de lagreglerade obeskattade reserverna var en del i det övergripande målet att skapa full sysselsättning. Regeringen ville ge företagen möjlighet att bygga upp reserver från lönsamma år som skulle kunna användas till investeringar under sämre år (af Klercker, 1948). En annan anledning var att minska effekten av konjunkturvariationer från år till år (Tjernberg, 2004). Några av de tidiga avsättningsmöjligheterna till obeskattade reserver var

bland annat avsättning till investeringsfond, lagerreserv, överavskrivning på vissa tillgångar och resultatutjämningsfond (Tjernberg, 2004).

1990 års skattereform betydde väldigt stora förändringar i skattesystemet och har kallats för århundradets skattereform (Malmer, Persson, & Tengblad, 1994). Reformen skedde genom beslut i tre steg, hösten 1989, våren 1990 och slutligen hösten 1990. Det som beslutades tillämpades först för taxeringsåret 1992. Det tidigare skattesystemet hade en hög skattesats samt en liten skattebas på grund av flera olika reserveringsmöjligheter (Prop 1993/94:50). Det som ville uppnås med den nya skattereformen var att bredda skattebasen, öka neutraliteten, sänka skattesatsen och förenkla regelsystemet (Tjernberg, 2004). Sänkningen av skattesatsen gjorde att den nu var 30 % vilket innebar en stor sänkning från den tidigare nivån på 52 % (Lodin et al, 2013). Siffran på 52 % är dock lite missvisande eftersom den effektiva skatten var betydligt lägre. I praktiken var den effektiva skattesatsen på strax under 20 % på grund av de möjligheter till reserveringar och dolda reserver som fanns (Lodin et al, 2013). Sänkningen av bolagsskattesatsen från 52 % till 30 % gjordes möjlig bland annat eftersom möjligheter att redovisa lägre resultat som fanns för företag innan 1991 slopades. Till exempel kunde företag tidigare skriva ner lagertillgångar med 50 % av värdet samt avsätta 50 % av vinsten till investeringsfonder (Lodin et al, 2013). Förenklingen i regelsystemet bestod bland annat av att antalet reserveringsmöjligheter minskade, bland annat det ovan nämnda investeringsfondssystemet och lagernedskrivningen men även resultatutjämningsfonden avskaffades. Istället tillkom ersättningsfonden och den så kallade skatteutjämningsreserven. Den senare som även kallades surven avskaffades efter bara ett par år. Dessutom ansågs den lägre skattesatsen minska behovet av användningen av resultatutjämnande åtgärder (Tjernberg, 2004).

3.4 Sambandet mellan redovisning och beskattning

Redovisning och beskattning har ett starkt samband i Sverige. Det betyder att redovisningen i stor utsträckning ligger till grund för beskattningen. Detta samband kan delas in i både ett materiellt och ett formellt samband (Kommittédirektiv 2004:146). Det materiella sam-

bandet innebär att redovisningsposter behandlas på samma sätt i både redovisningen och beskattningen. Det formella sambandet innebär att det finns en skatteregel som ställer krav på att redovisningen sker på samma sätt. Avsättning till periodiseringsfonder är ett exempel på det formella sambandet mellan redovisning och beskattning (Kommittédirektiv 2004:146). Detta formella samband framgår även i lagstiftningen enligt IL 30:3 (Inkomstskattelag 1999:1229).

I samma delbetänkande som hänvisats till ovan av Redovisningskommittén framfördes en del kritik mot kopplingen i Sverige mellan redovisning och beskattning. Enligt deras uppfattning borde systemet med bokslutsdispositioner och obeskattade reserver avskaffas. Bland annat anses att det formella sambandet när det gäller periodiseringsfonder gör att svenska årsredovisningar blir svåra att förstå för utländska investerare. Man menar även att redovisningens kvalitet försämras på grund av att beskattningen utgår från det bokföringsmässiga resultatet. Detta eftersom varje företag oftast kommer att försöka betala så lite skatt som möjligt och därför låta redovisningens kvalitet komma i andra hand. Periodiseringsfonderna anses även leda till så kallade inlåsnings effekter då avsättningarna inte beskattas samtidigt som utdelningsbar vinst (Kommittédirektiv 2004:146).

3.5 Periodiseringsfonder

3.5.1 Historik

I slutet av 1993 överlämnade den moderatledda regeringen en proposition med ett antal förslag gällande en fortsatt reformering av företagsbeskattningen. Förslagen innebar att skattebasen breddades samtidigt som skattesatsen sänktes från 30 % till 28 %. Vidare slopades möjligheten med avsättning till surven samtidigt som en ny form av avsättning föreslogs, nämligen periodiseringsfonden. Att surven slopades berodde bland annat på att den var mycket komplicerad, särskilt för koncerner, men även eftersom ett system där den effektiva skattesatsen var så nära den formella skattesatsen som möjligt ansågs vara mer optimalt (Prop 1993/94:50; Prop 2004/05:38).

1994 genomfördes 1993 års förslag och periodiseringsfonderna ersatte de ovan nämnda skatteutjämningsreserverna som ansågs vara för komplicerade trots att de införts endast fyra år tidigare. De nya periodiseringsfonderna skulle gälla för alla företagsformer och innebär att det blev möjligt för företag att behålla en del av vinsten för att kunna göra investeringar i framtiden. De huvudsakliga argumenten vid införandet var att företagets resultat skulle kunna jämnas ut mellan olika räkenskapsår och därmed inbringa stabilare skatteintäkter för staten. Man lyfte även fram att periodiseringsfonderna skulle underlätta för företagen att göra investeringar med hjälp av eget upparbetat kapital (Prop 1994/95:50). Lundén (2011) menar att ur företagets kostnadsperspektiv är en av fördelarna med avsättningar till periodiseringsfonder den eventuella vinst som görs om bolagsskatten skulle sänkas i framtiden. Det leder då följaktligen till en lägre skattekostnad.

Lodin et al. (2013) menar att huvudsyftet med periodiseringsfonderna är att ge företag möjlighet att förlustutjämma bakåt i tiden samt att underlätta kapitalförsörjningen och investeringar. Förlustutjämnning bakåt i tiden går till på så sätt att ett företag minskar sin skattekostnad genom avsättning till periodiseringsfond. Om företaget senare år gör ett förlustresultat kan den tidigare avsättningen upplösas för att minska denna förlust. Denna ursprungliga avsättning beskattas alltså inte vid en sådan upplösning (Lodin et al, 2013). Lundén (2011) menar att denna möjlighet till kvittning av framtida förluster gör att periodiseringsfonden kan användas som en reserv för sämre tider. Lodin et al. (2013) framhäver även att avsättningar till periodiseringsfonder förstärker likviditeten för företaget eftersom skattekostnaden minskar. Även en konsolideringseffekt uppstår eftersom företaget väljer att minska det utdelningsbara resultatet (Lodin, et al, 2013; Tjernberg, 2004). Periodiseringsfonder är framförallt effektivt för företag med en liten andel anläggningstillgångar eftersom de på ett fördelaktigt sätt kompletterar eller till och med ersätter överavskrivningar på anläggningstillgångar (Andersson, 2006; Prop 2004/05:38).

När möjligheten att göra avsättningar till periodiseringsfond infördes var det för juridiska personer möjligt att sätta av 25 % av vinsten. Denna procentsats sänktes två år senare till 20 % för att sedan från och med 2002 återigen höjas till dagens nivå på 25 % (Andersson,

2006; Tjernberg, 2004). Från och med år 2000 förlängdes även antalet år som en periodiseringsfond får finnas innan medlen måste återföras för beskattning från fem till sex år. Avsikten med dessa förändringar var att de skulle leda till en förbättrad skattesituation för små och medelstora företag. Målet var även att underlätta för expansion vilket i slutändan skulle leda till ökad sysselsättning (Tjernberg, 2004).

Vid införandet av systemet med periodiseringsfonder angav regeringen att de finansiella effekterna var svåra att förutse eftersom de inte kunde vara säkra på i vilken utsträckning företagen skulle utnyttja den nya reserveringsmöjligheten. Regeringen antog efter beräkningar att nyttjandegraden för juridiska personer skulle hamna på cirka 71,5 %. För inkomståret beräknades kostnaden för de nya periodiseringsfonderna bli 3,9 miljarder kronor men den nuvärdesberäknade varaktiga kostnaden skulle bli 1,6 miljarder kronor per år (Prop 1993/94:50).

3.5.2 Periodiseringsfondens utformning idag

Bestämmelserna kring periodiseringsfonder finns i inkomstskattelagens 30 kap. I lagen sägs att juridiska personer får göra avdrag för ett belopp som motsvarar högst 25 % av överskottet hos verksamheten före avdraget enligt IL 30:5 (Inkomstskattelag 1999:1229). Denna undersökning fokuserar enbart på aktiebolag som är en typ av juridisk person. För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag gäller delvis andra regler som till exempel att de får sätta av 30 % av överskottet till periodiseringsfonder enligt IL 30:6 (Inkomstskattelag 1999:1229). Varje års avsättning ska bilda en egen periodiseringsfond enligt IL 30:4 (Inkomstskattelag 1999:1229). Dessa fonder ska återföras till beskattning senast 6 år efter avsättningen och det är den äldsta avsättningen som ska återföras till beskattning först enligt IL 30:7 (Inkomstskattelag 1999:1229). Det finns dock fall som kan tvinga företag att återföra fonderna till beskattning trots att det inte har gått sex år, detta kan till exempel vara att företaget upphör att bedriva näringsverksamheten eller att företaget försätts i konkurs eller beslutas träda i likvidation enligt IL 30:8 (Inkomstskattelag

1999:1229). Enligt Lodin (2013) är periodiseringsfonden den enda reserveringsmöjligheten av betydelse som juridiska personer i Sverige har till sitt förfogande i dagsläget.

3.5.3 Avgiftsbeläggningen

Aktiebolag som använder sig av periodiseringsfonder idag ska ta upp en schablonintäkt. Den beräknas genom att 72 % av statslåneräntan vid utgången av november månad föregående år multipliceras med ackumulerade avsättningar till företagets periodiseringsfonder enligt IL 30:6a (Inkomstskattelag 1999:1229). Denna bestämmelse trädde i kraft 1 januari 2005 och kom till främst för att finansiera slopandet av gåvo-, arvs- och förmögenhetsskatterna (Prop 2004/05:38).

Regeringens första förslag var att schablonintäkten skulle beräknas på statslåneräntan adderat med 5 procentenheter för att mer efterlikna kostnaden för riskkapital. Detta ansågs dock vara en för hög kostnad vilken skulle försämra förutsättningarna för företagen och möjligtvis leda till att periodiseringsfonderna direkt återfördes till beskattning (Prop 2004/05:38). Mot den bakgrunden valdes dagens nivå som kan jämföras med ett fördelaktigt lån för företagen. Trots detta fick förslaget en hel del kritik, bland annat från Näringslivets skattedelegation (NSD). De ansåg att mindre aktiebolag borde undantas från avgiftsbeläggningen eftersom de menade att periodiseringsfonderna är viktiga för den framtida tillväxten och att mindre företag skulle drabbas hårt av den nya regeln. Andra kritiska röster höjdes som menade att den nya regeln gjorde avsättningen mer komplicerad för företagen. NSD menade att det skulle leda till att fler företagare skulle välja bort aktiebolag till förmån för exempelvis enskild firma (Prop 2004/05:38). Regeringen höll inte med om kritiken då de menade att beräkningssättet var enkelt och att avgiften var relativt låg. De menade att om man istället valt att göra som tidigare förändringar där tidsgränsen för avsättningen eller att förändring av avsättningsprocenten ändrades, skulle resultatutjämningsmöjligheten försämrats mer påtagligt. Regeringen menade att schablonintäkten var den metod som skulle ha minst påverkan på företagets möjlighet att göra avsättningar (Prop 2004/05:38). NSD påtalade det orättvisa i att schablonintäkten enbart gällde vissa bolagsformer och att det därmed stred

mot den så kallade neutralitetsprincipen som säger att olika bolagsformer ska beskattas jämbördigt (Lodin et al, 2013; Prop 2004/05:38).

I propositionen för avgiftsbeläggningsen tog regeringen fram prognoser för hur användandet av periodiseringsfonder förmodades se ut de kommande åren. De ingående avsättningarna mellan 2005 och 2007 prognostiserades öka från 233 miljarder kronor till 280 miljarder kronor. Det framgår inte i propositionen om regeringen utgick ifrån att användandet av periodiseringsfonder skulle påverkas av avgiftsbeläggningsen. Regeringen menade dock att prognoserna var osäkra eftersom användningen av periodiseringsfonder inte enbart påverkades av avgiftsbeläggningsen utan också av externa faktorer såsom konjunkturförändringar (Prop 2004/05:38). När periodiseringsfonden infördes prognostiserade regeringen att utnyttjandegraden skulle vara 71,5 % (Prop 1993/94:50). När ATL gjorde sin undersökning var det för beskattningsåret 2004 64 % som sade sig ha periodiseringsfonder (Svenskt Näringsliv, 2005). Därmed hade användandet inte hållit sig på en nivå som regeringen trott utan minskat markant. Tjernberg (2004) har kritiserat att lagstiftarna i Sverige inte utför djupare undersökningar kring systemet med obeskattade reserver bör vara uppbyggt.

Efter avgiftsbeläggningsen var företagen tvungna att ta ställning till om de ansåg att avsättning till periodiseringsfond vore lönsam. Lundén (2011) menar att en avsättning är lönsam om avsättningarna kan återföras vid ett förlustår, om skattekrediten ger en bättre avkastning än kostnaden för avgiftsbeläggningsen eller om lån med högre ränta kan undvikas.

3.5.4 Statslåneräntan

Riksgäldskontoret fastställer statslåneräntan utifrån marknadsräntan på stadsobligationer med en återstående löptid om minst fem år. Avsikten är att den ska motsvara den riskfria långa räntan (Riksgäldskontoret, 2014). Statslåneräntan har under åren för undersökningen förändrats. Den statslåneränta som ska används vid uträkning av schablonintäkter av periodiseringsfonder är den som var gällande 30 november föregående år enligt IL 30:6 (Inkomstskattelag 1999:1229). Statslåneräntan har enligt skatteverkets hemsida under de undersökta åren varit på följande nivå. Se tabell 1.1.

2002- 11-30	2003- 11-30	2004- 11-30	2005- 11-30	2006- 11-30	2007- 11-30	2008- 11-30	2009- 11-30	2010- 11-30	2011- 11-30	2012- 11-30	2013- 11-30
4,85%	4,71%	3,95%	3,26%	3,54%	4,16%	2,89%	3,20%	2,84%	1,65%	1,49%	2,09%

Tabell 1 Statslåneräntan enligt ovan den 30 november, som används vid beräkningen av schablonintäkten. (Skatteverket, 2014)

3.6 Resultatutjämning

Fenomenet att utjämna företagets redovisade resultat mellan olika år genom bokslutsdispositioner kallas för resultatutjämning eller income smoothing. Det är nödvändigt att särskilja om utjämningen är naturlig eller avsiktlig. Skillnaden mellan dessa två är att avsiktlig utjämning sker på grund av initiativ från företagen. Utjämning som är avsiktlig kan antingen vara artificiell eller reell. Artificiell utjämning innebär att företaget använder olika redovisningsmetoder för att jämna ut resultatet. Dessa utjämningsmetoder kan till exempel vara att intäkter och kostnader periodiseras till ett visst beskattningsår för att jämna ut resultatet (Eckel, 1981; Andersson, 2006). Avsättningar till periodiseringsfonder är exempel på reella utjämningsmetoder som innebär att företag på grund av förändringar i ekonomiska förhållanden väljer att göra utjämnande åtgärder (Andersson, 2006).

Tjernberg (2004) påpekar att det även är viktigt att skilja på när resultatutjämningsåtgärder sker i tiden. Han benämner begreppen resultatreglering och förlustutjämning där det förstnämnda innebär att det uträknade skattemässiga resultatet justeras med hjälp av reserveringar (Tjernberg, 2004). Resultatreglering sker i Sverige genom bokslutsdispositioner vilka antingen ökar eller minskar resultatet (Samuelson, 1994). Minskar gör det genom till exempel avsättningar till periodiseringsfonder och ökar gör det genom återföring av periodiseringsfonder. Om det efter eventuell resultatreglering uppkommer en skattemässig förlust kan det vara möjligt att utjämna denna med andra års vinster vilket kallas förlustutjämning (Samuelson, 1994; Tjernberg, 2004). I Sverige har det länge varit tillåtet med öppen resul-

tatutjämnning till följd av uppmjukningen av principen om beskattningsårets slutenhet som tidigare beskrivits (af Klercker, 1948).

Det brukar diskuteras kring vilka möjligheter företag ska ha att förlustutjämna både framåt och bakåt i tiden. Förlustutjämnning bakåt i tiden, carry back, innebär att vinst kan kvittas mot senare års eventuella förluster. Detta är inte möjligt i Sverige. Periodiseringsfonderna minskar dock behovet av carry back eftersom en del av vinsten kan användas som förlustutjämnare för kommande års eventuella förluster (Tjernberg, 2004). Carry forward, som innebär att underskott kan kvittas mot framtida överskott har varit möjligt under lång tid i Sverige (Samuelson, 1994). Tjernberg (2004) menar att det svenska systemet med periodiseringsfonder och överavskrivningar på inventarier inte är tillräckliga för att ersätta behovet av carry-back.

3.6.1 Tidigare forskning angående resultatutjämnning

Forskningen inom detta område har gett skiftande resultat. Här presenteras de mest tongivande forskningsresultaten angående resultatutjämnning och deras respektive historia.

Enligt Trueman och Titman (1988) väljer chefer att resultatutjämna eftersom de anser att jämnare resultat mellan åren ger sken av en stabilare verksamhet som verkar mindre riskabel. Detta leder till att eventuella investerare värderar företaget högre. En viktig fråga som många forskare valt att undersöka är vad som kännetecknar ett resultatutjämnande företag. Moses (1987) menar att viljan att göra resultatutjämnande åtgärder påverkas av storleken på det resultat ett företag visar innan bokslutsdispositionerna gjorts samt storleken på själva företaget. Att storleken på företaget har betydelse dementerade dock Ashari et al. (1994) i en undersökning där han testade flera olika faktorer. Det visade sig i undersökningen av Ashari et al. (1994) att företag som gjorde lägre vinster använde sig av mer resultatutjämnning samt att branschtillhörighet hade betydelse. Saudagaran och Sepe (1996) gjorde en undersökning för att följa upp Moses undersökning. I denna undersökte Saudagaran och Sepe (1996) kanadensiska och brittiska företag där det visade sig likt det Ashari et al.

(1994) kom fram till att företagsstorleken inte hade någon betydelse (Saudagaran & Sepe, 1996).

I en undersökning visade Michelson et al. (1995) likt Moses (1987) och Ashari et al. (1994) att företag som visade genomsnittligt lägre vinster också var mer benägna att resultatutjäma. Även företag som är utsatta för mindre risk tenderar att utnyttja resultatutjämnings. Detta kan dock vara en fråga om huruvida resultatutjämningsarna leder till mindre risk eller tvärtom. Större företag är även mer benägna att använda sig utav resultatutjämnande åtgärder enligt Michelsons undersökning (Michelson, Jordan-Wagner, & Wootton, 1995). Resultatutjämnings kan även göras för att minska kostnaden för kapital då långgivare hellre lånar ut till stabila företag (Gassen, Uwe-Fülbier, & Sellhorn, 2006).

Andersson (2006) har gjort en undersökning över svenska enskilda näringsidkare där det visade sig att nyetablerade företag inte gjorde avsättningar i samma utsträckning som äldre bolag. Andersson (2006) påpekar dock att flera undersökningar pekar på det motsatta att nyetablerade företag i större utsträckning använder sig av metoder för att skjuta upp skatten. Andersson (2006) undersökte företags årsredovisningar för taxeringsår 1996 och 1999, under denna tid visade det sig att andelen företag som gjorde avsättningar till periodiseringsfonder minskade. Av de företag som visade ett positivt resultat var det för taxeringsår 1996 61,3 % av företagen som gjorde avsättningar jämfört med 1999 års 49,7 % (Andersson, 2006).

3.7 Positiv redovisningsteori

Till skillnad från normativ redovisningsteori handlar positiv redovisningsteori om varför chefer agerar på ett visst sätt i redovisningsfrågor. Grundtanken är att försöka förklara och förutse ett beteende eller fenomen genom att fokusera på relationerna hos en organisation. Dessa relationer kan till exempel vara mellan ägarna och chefer eller mellan chefer och finansiella institut. Positiv redovisningsteori förutsätter att individer drivs av ett egenintresse. Teorin förlitar sig på tre hypoteser nämligen bonushypotesen, skuldsättningsgrads-

hypotesen samt hypotesen om politisk påverkan. Bonushypotesen grundar sig på att chefer ofta har bonusavtal som på något sätt är kopplade till redovisningen vilket kan förklara de redovisningsval denna chef gör. Skuldsättningsgradshypotesen grundar sig på att chefer vill minska kostnaden för kapital där undersökningar har visat att företag med hög andel skulder kommer att redovisa dessa på så sätt att vinsten framstår som högre. Hypotesen om politisk påverkan grundar sig på relationer som företaget har med intressenterna utanför organisationen (Deegan & Unerman, 2006). Teorin förutsätter att större företag i större utsträckning än mindre använder sig av redovisningsåtgärder som minskar resultatet (Watts & Zimmerman, 1990). Riahi-Belkaoui (1985) hänvisar till ett annat verk av Zimmerman där han påstår att de beslut som gör att chefer blir rikare kan vara att minska eller skjuta upp skattekostnader.

3.8 Pecking order theory

Det finns ett flertal olika teorier som ämnar förklara företags finansiering. En av de mest relevanta är pecking order theory (POT). Den har sitt ursprung i en studie genomförd av Donaldson redan 1961 där han undersökte företagsledares preferenser gällande finansiering (Myers, 1984). Pecking order theory menar att företag föredrar internt genererat kapital framför extern finansiering eftersom det på grund av informationsasymmetrin är ett billigare sätt att finansiera verksamheten. I de fall företagen måste ta in externt kapital föredrar man att skuldsätta sig framför att ta in kapital genom nyemissioner eller liknande (Frank & Goyal, 2003). Det har även påvisats att små företag i större utsträckning arbetar med kortsiktiga skulder medan större företag ofta har en högre andel långsiktiga skulder (Andersson, 2006). Detta förefaller som rimligt då större företag ofta har ett större behov av kapital och långsiktiga skulder bör i allmänhet vara på större belopp än kortsiktiga. Denna uppsats omfattar uteslutande mindre företag och Andersson (2006) menar att för sådana är internt genererade medel den i särklass viktigaste finansieringskällan. Pecking order theory har i otaliga undersökningar bekräftats och den enda egentliga kritiken som riktats mot den är att den inte är applicerbar på unga företag, ofta i IT-sektorn, med stora investeringar i immateriella tillgångar (Andersson, 2006). Dessa företag har en tendens att på grund av att det ofta

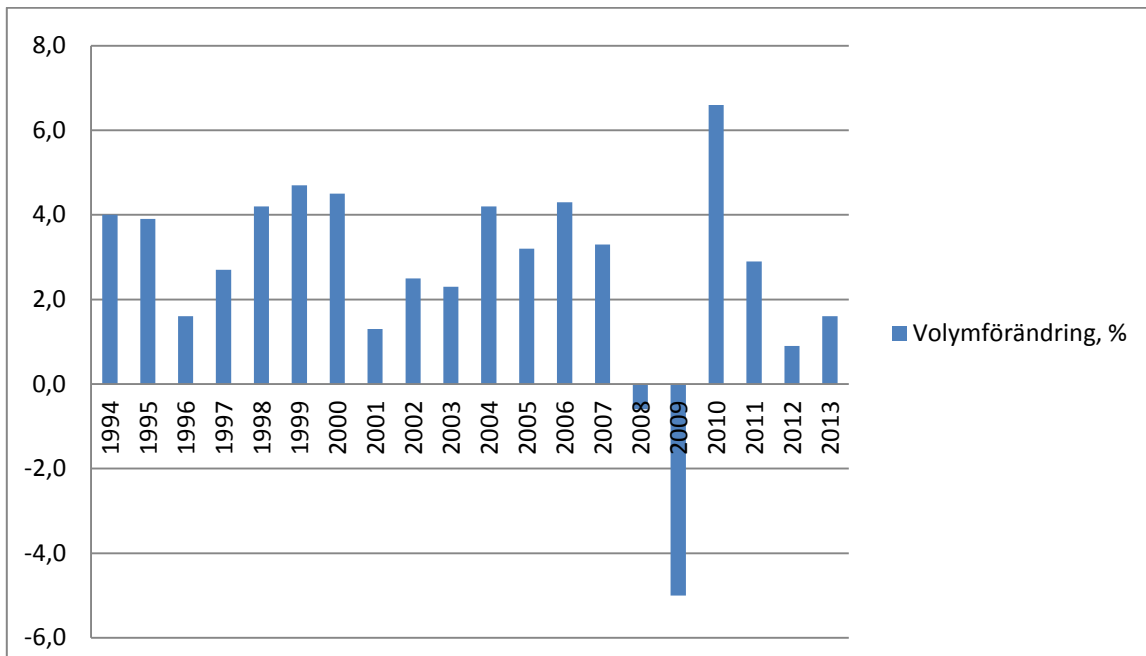
finns en stor marknadstilltro men bristande kreditvärdighet ofta valt eller tvingats till att finansiera verksamheten med nyemissioner och dylikt snarare än klassiska lån (Black & Gilson, 1998).

3.9 Ekonomisk psykologi

Riskaversion innebär att individer ogillar osäkerhet och föredrar en lägre men säker avkastning framför en högre avkastning som medför större risk (Varian & Repcheck, 2010). Eftersom Sveriges bruttonationalprodukt under 2008 sjönk för första gången sedan 1993 är det naturligt att det ses som ett orosmoment hos företagen (Statistiska Centralbyrån, 2014). Wärneryd (1992) talar om att det inte bara är objektiva fakta som spelar in vid ekonomiska beslut utan påvisar att psykologiska faktorer och individens egna trosföreställningar är minst lika avgörande vid beslutsfattande. Vidare förklarar han att det finns två typer av ekonomiska beslutsfattare. Dels utföraren vars mål är att maximera nyttan i en given period, till exempel ett räkenskapsår. Dels den så kallade planeraren som har en längre tidsperiod i åtanke när besluten fattas. Båda strävar efter att nyttomaximera men med olika tidsperspektiv i åtanke (Wärneryd, 1992). En av de fördelar med periodiseringsfonder Lundén (2011) anger är att företag kan använda avsättningarna för att bygga upp en reserv för sämre tider.

Riksbanken genomför varje år undersökningar angående riskbenägenheten hos aktörerna på den svenska ränte- och valutamarknaden. Våren 2008 visade en enkätundersökning att majoriteten av respondenterna ansåg att deras vilja till att ta risker hade minskat sen sommaren 2007 (Sveriges Riksbank, 2008a). Hösten 2008 genomfördes en likadan enkätundersökning där hälften av respondenterna förutspådde att lågkonjunkturen ytterligare skulle fördjupas och två tredjedelar meddelade att deras vilja att ta risk hade minskat under de senaste sex månaderna (Sveriges Riksbank, 2008b). I undersökningen hösten 2009 konstateras att 86 % av respondenterna trodde att den finansiella krisen nått sin kulmen. Majoriteten av respondenterna svarade även att deras vilja att ta mer risker hade ökat de senaste sex månaderna (Sveriges Riksbank, 2009).

BNP är ett mått på värdet av alla varor och tjänster som tillverkas i ett land (Fregert & Jonung, 2010). Om man studerar volymförändringen i BNP för Sverige kan en indikation på hur företagsklimatet under åren som gått identifieras.

Figur 1. Diagram över hur Sveriges BNP har utvecklats från 1994 till 2013. Årlig procentuell förändring anges. (Statistiska Centralbyrån, 2014)

4. Empiri

4.1 Resultat

I undersökningen har fokus lagts på att reda ut företagens avsättningar till periodiseringsfonder. Att just detta valts är eftersom det ger en mer rättvisande bild. Återföring av periodiseringsfonder måste göras senast sex år efter avsättningen. Återföringarna kan därmed vara tvingade vilket gör det svårt att mäta vad företagen gör frivilligt. En analys av avsättningarna bör därför ge en mer rättvisande bild av hur inställningen och användandet av periodiseringsfonder har förändrats över tid.

Avsättningar till periodiseringsfonder beräknas på det beskattningsbara resultatet. Eftersom det beskattningsbara resultatet inte alltid är detsamma som det redovisningsmässiga resultatet har det inte gått att helt säkerställa om företagen har haft möjlighet att göra avsättningar till periodiseringsfond eller inte. Det som har gjorts för att komma så nära som möjligt det beskattningsbara överskottet är att "Resultat efter finansiella poster" har adderats med återföring från periodiseringsfond. Vid ett positivt resultat efter denna beräkning respektive år har det antagits att företaget haft möjlighet att göra en avsättning. Det kan finnas möjlighet att kvitta tidigare års förluster mot årets resultat för att minska det beskattningsbara överskottet men detta har bortsetts ifrån i undersökningen. Michelson et al. (1995), Moses (1987) och Ashari et al. (1994) menar alla att storleken på resultatet som företag visar upp före bokslutsdispositioner påverkar benägenheten att göra reserveringar i resultatutjämnande syfte. Om det sambandet även finns bland företagen i denna undersökningen kommer att undersökas.

Det som undersöks angående avsättningarna är dels hur många som gör sådana men även storleken på dessa avsättningar i förhållande till företagens vinster. För att räkna ut storleken på avsättningarna har summan av alla avsättningar årligen dividerats med summan av företagens vinst. Resultatet blir hur stor andel av företagens vinst som har avsatts till periodiseringsfonder. Det är främst förändringen mellan åren som vill åskådliggöras genom detta beräkningssätt snarare än den verkliga avsättningen i procent. Genom att identifiera föränd-

ringen av den relativa storleken på avsättningarna bör den generella inställningen till periodiseringsfonder kunna bestämmas.

För att undersöka om effekten av avgiftsbeläggningen blev vad regeringen hade hoppats på kommer det undersökas huruvida nettot av avsättningar och återföringar lett till en ökning av de ingående periodiseringsfonderna. Regeringen prognostiserade en ökning från 233 miljarder 2005 till 258 miljarder 2006 och slutligen 280 miljarder för 2007. I prognosen är dessa siffror för ingående värden, i denna undersökning utgås det från utgående värden. Ingående värden för 2005 är detsamma som utgående värden för 2004. Ökningen i utgående värden från 2004 till 2005 prognostiserades bli cirka 10,7 %. Mellan 2005 och 2006 prognostiserades ökningen vara cirka 8,5 %. Totalt trodde regeringen att ökningen mellan 2004 och 2006 skulle vara cirka 20,2 % (Prop 2004/05:38). Dessa siffror kan tyvärr inte jämföras med denna uppsats undersökning då detta kräver information om hur stora periodiseringsfonderna var för år som inte fanns tillgängliga i Retriever Business.

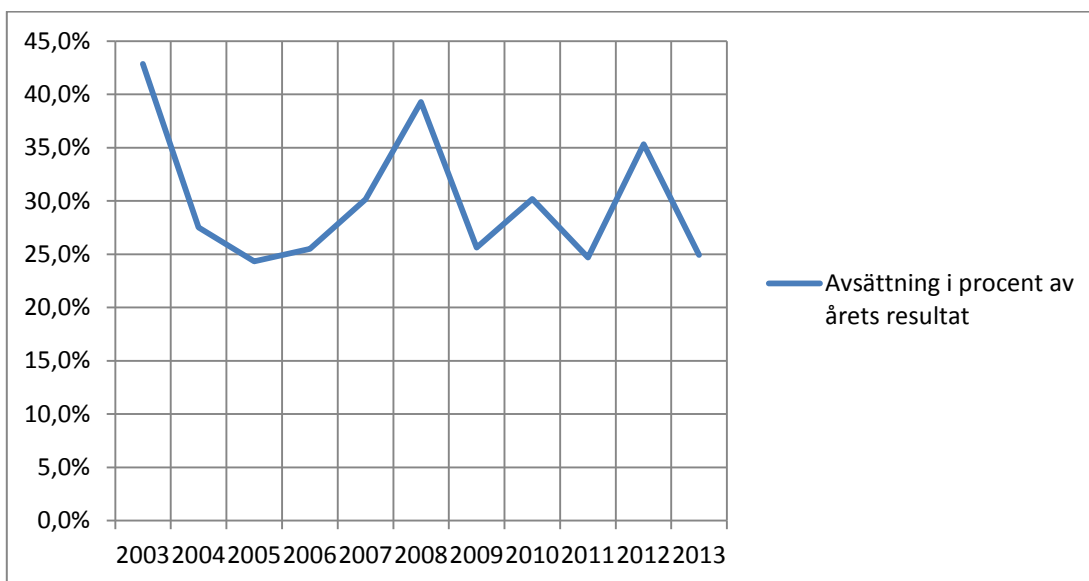
4.2 Åren 2003-2013

I början av detta avsnitt redogörs kortfattat för hur företagen använde periodiseringsfonderna för varje enskilt år för att i senare avsnitt belysa eventuella trender som identifierats under tidsramen. Årtalen i genomgången nedan avser respektive räkenskapsår. Helheten illustreras först figur 2 och 3. Dessa figurer beskrivs sedan i detalj i avsnitten efter.

Figur 2. Visar över tid hur avsättningsviljan/förmågan har utvecklats 2003-2013.

Figur 3. Graf över hur stora de sammanräknade avsättningarna varit i förhållande till de sammanräknade vinsterna under åren 2003-2013.

4.2.1 År 2003

I budgetpropositionen inför år 2005 kom förslaget om avgiftsbeläggningen av periodiseringsfonder. Därför är det intressant att undersöka hur inställningen till periodiseringsfonder var vid bokslutet för 2003, eftersom vid nästa bokslut hade förslaget redan verkställts. I urvalet på 55 stycken företag gjorde 34 avsättning till periodiseringsfond 2003. Antalet företag som hade möjlighet att göra avsättningar var 47 stycken. Därmed utnyttjade cirka 72 % av företagen som kunde denna möjlighet. Siffran kommer att användas som riktmärke för hur inställningen till periodiseringsfonder var före avgiftsbeläggningen eftersom den kommande avgiftsbeläggningen inte var känd vid detta tillfälle. Noterbart är att år 2003 samt 2012 var de år då antalet företag som hade möjlighet att göra avsättning var som minst. Samtidigt var 2003 det år tillsammans med 2008 då flest företag gjorde avsättningar.

För att få en uppfattning om hur stora avsättningar företagen har varit villiga att göra har summan av avsättningarna som andel av summan av årets resultat för samtliga företag räknats ut. För 2003 var denna andel cirka 43 %. Det var den högsta andel av samtliga år i undersökningen. Notera att varje enskilt företag endast får göra avsättningar på 25 % av det beskattningsbara överskottet, som sagt är det inte möjligt för externa aktörer att identifiera det beskattningsbara överskottet. Lägg därtill att resultaten, positiva och negativa, har summerats och därefter dividerats med avsättningarna i täljaren för att få fram procenttalet. Därför används siffran på 43 % endast för att jämföra med andra år där beräkningen gjorts på samma sätt.

4.2.2 År 2004

De periodiseringsfonder som inte återfördes till beskattning i bokslutet för år 2004 belastades med den nya schablonintäkten året efter. Avsättningarna som gjordes vid bokslutet för år 2004 belastades således även de med den nya schablonintäkten. Bland undersökta företag var det 2004 en stor andel som hade möjlighet att göra avsättning till periodiseringsfond, nämligen 50 av 55. Av dessa 50 företag valde 33 stycken att göra avsättning, vilket motsvarar 66 %. Enligt ATLs undersökning skulle 30,9 % av företagen inte göra nya av-

sättningar på grund av avgiftsbeläggningen och 19,7 % tänkte sätta av mindre. Enligt samma undersökning från ATL var det för detta beskattningsår 64 % av företagen som använde periodiseringsfonder. För vår undersökning gjorde 60 % av företagen avsättningar. I ATLs undersökning räknades dock periodiseringsfonder från föregående år in (Svenskt Näringsliv, 2005). 2004 sattes i genomsnitt cirka 28 % av företagens vinster av till periodiseringsfonder.

4.2.3 År 2005

Nästa år hade lika många företag som 2004 möjlighet att göra avsättningar. 2005 var det dock endast 28 av de 50 som gjorde avsättningar, det vill säga 56 % av de som kunde. Det var således en mindre andel av företagen som ansåg att periodiseringsfonder var ett bra alternativ detta år. Av alla företagens sammanlagda vinster 2005 gjordes avsättningar till periodiseringsfond till ett värde av 24 % av nämnda vinster. En minskning jämfört med föregående år.

4.2.4 År 2006

2006 var det enda året i undersökningen där alla företagen i studien hade möjlighet att göra avsättningar. Trots det var det endast 28 stycken som utnyttjade möjligheten, motsvarande cirka 51 %. En trend kan avläsas att under de tre första åren med avgiftsbeläggning har andelen företag som gör avsättningar minskat med cirka 15 procentenheter. Det ser därför ut som att det Svenskt Näringsliv och ATL förutspådde, nämligen att inställningen till periodiseringsfonder skulle försämrats, verkligen har skett. 2006 sattes cirka 26 % av vinsterna av till periodiseringsfonder vilket dock var en ökning jämfört med året innan. Det förklaras dock av att flera företag rapporterade negativa resultat.

4.2.5 År 2007

32 stycken företag gjorde avsättningar 2007. Det motsvarar nästan 62 % av de som hade möjlighet att göra det. Antalet företag som hade möjlighet att göra avsättning detta år var

52 stycken. Detta var en kraftig ökning från de två föregående åren. 2007 ökade även andelen av de sammanräknade vinsterna som sattes av till periodiseringsfonder till 30 %.

4.2.6 År 2008

2008 fortsatte trenden att företagen visade sämre resultat och endast 48 stycken hade möjlighet att göra avsättning till periodiseringsfond. 34 av dessa gjorde det vilket motsvarar nästan 71 %. Detta är en fortsatt markant ökning från föregående års 62 %. 2008 var det första året på lång tid som Sveriges BNP minskade. Volymförändringen i BNP var detta år -0.6 %. Detta är en följd av att det generellt gått sämre för företagen i Sverige (Statistiska Centralbyrån, 2014). 2008 var det fler företag som gjorde avsättningar trots att det var ett färre antal som hade möjlighet till det. 39 % av företagens sammanräknade vinster sattes av till periodiseringsfonder, vilket var en kraftig ökning.

4.2.7 År 2009

År 2009 sker en stor förändring i användandet av periodiseringsfonder. Lika många företag som året innan hade möjlighet att göra avsättning, nämligen 48 stycken, trots det var det endast 26 stycken som utnyttjade möjligheten. Detta innebär att endast 54 % gör avsättningar i jämförelse med föregående års 71 %. 2009 var året då volymförändringen i BNP var kraftigt negativ, -5 % (Statistiska Centralbyrån, 2014). 26 % av företagens sammanlagda vinster avsattes till periodiseringsfonder vilket var en kraftig minskning jämfört med föregående år.

4.2.8 År 2010

Likt de två föregående åren hade 48 företag möjlighet att göra avsättningar. 28 av dem valde att göra det. Således en ökning av andelen företag som hade möjlighet att göra avsättning som faktiskt gjorde det till 58 %. Noterbart är att BNP för detta år ökar jämfört med föregående år med 6,6 %. Samtidigt är avsättningar i förhållande till möjliga avsättningar på ungefär samma nivå som för år 2007, nämligen 58 % jämfört med 62 %. 30 % av företagens totala vinster avsattes till periodiseringsfonder.

4.2.9 År 2011

2011 ser vi en liten ökning av antalet företag som har möjlighet till avsättning, nämligen 50 stycken. 54 % av dessa gjorde avsättning, det vill säga 27 stycken. En ökning av BNP på 2,9 % skedde detta år. 25 % av företagens sammanlagda vinst avsattes till periodiseringsfond.

4.2.10 År 2012

Detta år sker en utveckling som kan liknas vid den som skedde för 2008. Antalet företag som hade möjlighet att göra avsättning minskade till 47 stycken, samtidigt som antalet företag som gjorde avsättning ökade till 31 stycken. Detta innebar att 66 % av de som kunde göra avsättning gjorde det. I detta fall kan inte förändringen förklaras med en kraftig minskning av BNP då den ökade år 2012. Om man jämför andelen som gjorde avsättning av de som kunde år 2004 med 2012 var de på samma nivå. Inställningen hade således inte förändrats dessa år utan lika stor andel av de som hade möjlighet gjorde avsättningar. En stor ökning av andelen avsättningar som gjordes i förhållande till företagens vinst skedde detta år då 35 % av vinsterna avsattes till periodiseringsfonder.

4.2.11 År 2013

51 stycken av företagen hade möjlighet att göra avsättningar till periodiseringsfonder 2013. 56 % av dessa gjorde avsättning, det vill säga 31 stycken. För 2013 sänktes bolagsskatten från 26,3 % till 22 %. Som tidigare nämnts fungerar hög bolagsskatt som ett incitament att hålla nere vinsten. När då bolagsskatten sänks kan tänkas att viljan att skaffa sig skattekrediter för företagen minskar. 25 % av företagens sammanräknade vinster avsattes till periodiseringsfonder. Noterbart för detta år är att det är det enda året i undersökningen där de ackumulerade återföringarna var större än avsättningarna.

4.3 Trender

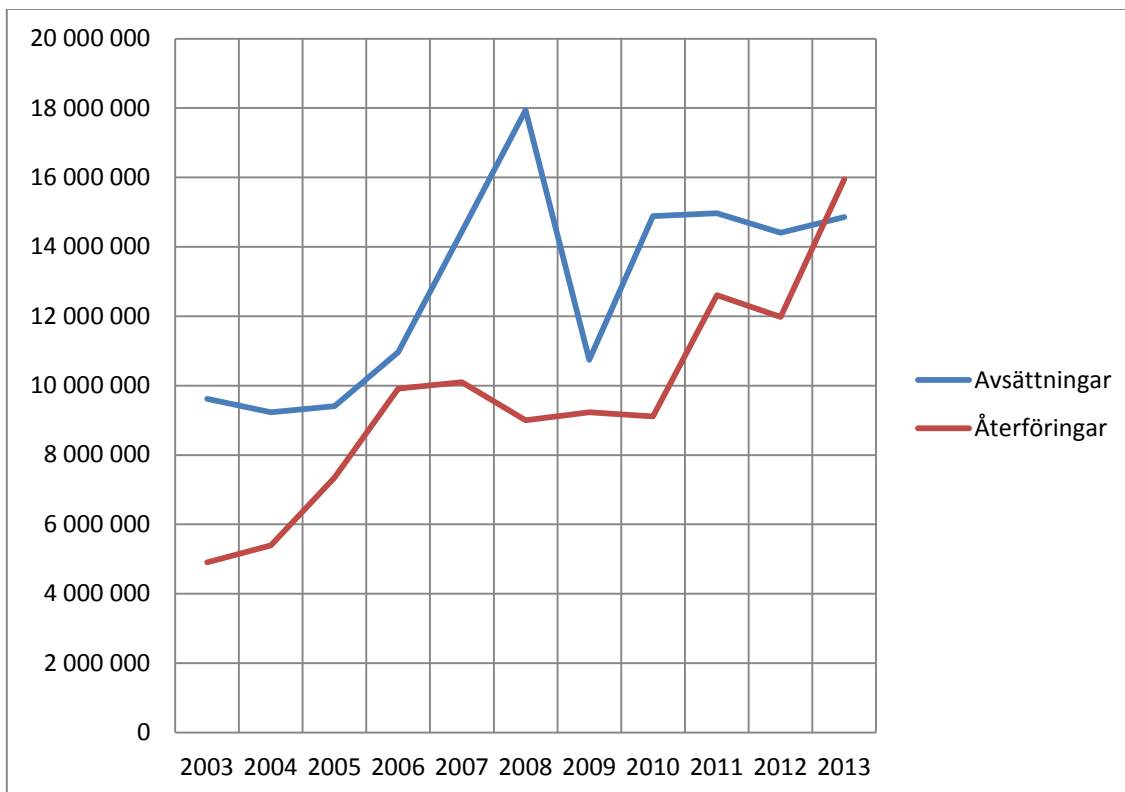
Innan avgiftsbeläggningen av periodiseringsfonder var viljan att göra avsättningar som störst. Av de som kunde göra avsättningar 2003 var det 72 % som gjorde detta. Därefter försämrades inställningen kraftigt för att nå sin lägsta nivå 2006 när endast 51 % av de företag som kunde även utnyttjade möjligheten att göra avsättning till periodiseringsfond. Därefter skedde ett trendbrott under 2007-2008 då samma siffra ökade till nästan samma nivå som innan avgiftsbeläggningen. För 2013 års bokslut gjorde cirka 61 % av de som kunde avsättning till periodiseringsfond.

För att undersöka om det finns något samband mellan antal företag som kunde göra avsättning och de som verkligen gjorde det har korrelationen mellan dessa variabler undersökts. Det visade sig att korrelationskoefficienten var -0.22 . Detta innebär att när fler företag har möjlighet att göra avsättning kommer ett mindre antal företag att göra detta. Detta får anses vara en svag negativ korrelation utifrån vilken inte alltför stora slutsatser kan dras.

Korrelationen mellan avsättningar och resultat före bokslutsdispositioner visar sig ha en positiv korrelation för hela tidsspannet på $+0,83$. Det får anses vara en stark korrelation som innebär att när vinsterna blir högre avsätts mer pengar till periodiseringsfonder. En korrelationskoefficient på $+0,83$ ger en determinationskoefficient (förklaringsgrad) på cirka 69,2 %. Detta innebär att 69,2 % av variationen i avsättningar kan förklaras av förändringen i vinst innan bokslutsdispositioner.

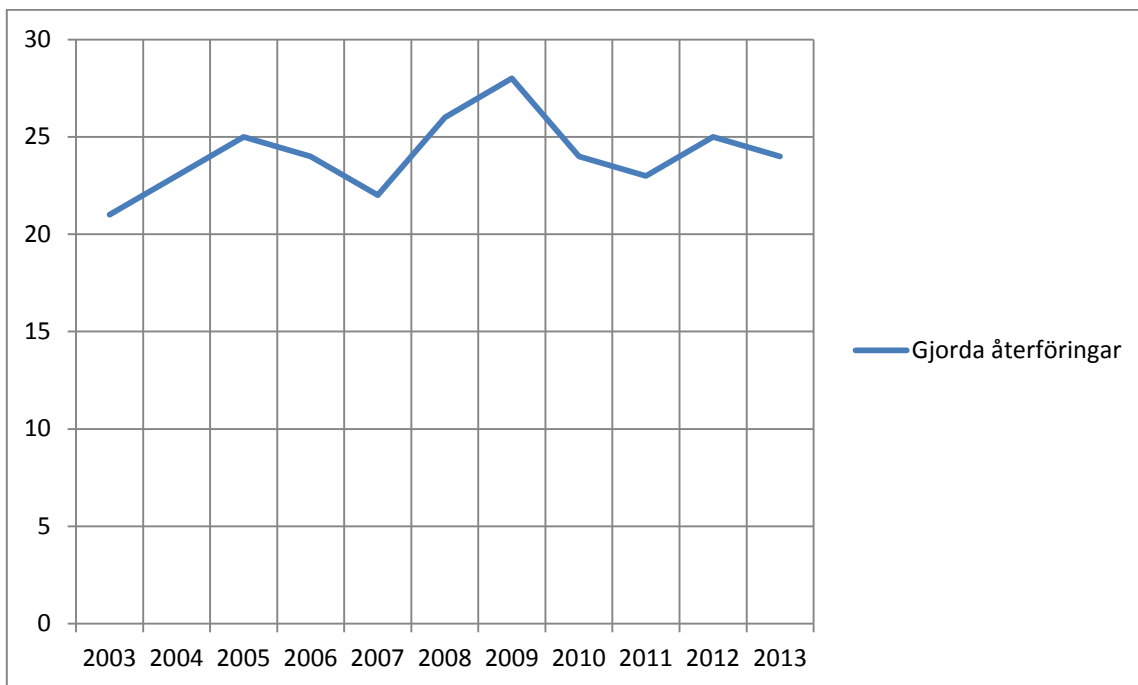
För att få en uppfattning om huruvida användningen av periodiseringsfonder har minskat eller ökat har vi undersökt storleken på de ackumulerade avsättningarna och återföringarna för varje år. Ett företag gjorde år 2004 en återföring på cirka 7,7 miljoner kronor vilket kan jämföras med totala återföringar detta år på cirka 13 miljoner. Samma företag använde sig inte av periodiseringsfonder under tidsramen bortsett från detta år samt en avsättning i bokslutet för 2013. Detta företag får därför anses vara ett extremfall och undantas ur denna beräkning. Det visade sig att för varje år har avsättningarna varit större förutom ett undantag. De ackumulerade periodiseringsfonderna har alltså sammantaget ökat för företagen i

undersökningen. Det är endast ett år som återföringarna har varit större än avsättningarna nämligen 2013. Avsättningar måste återföras senast 6 år efter avsättningen. Det innebär att de avsättningar som gjordes 2007 senast skulle återföras 2013. Värdet av avsättningarna ökade kraftigt mellan 2006 och 2008 vilket i sin tur leder till att återföringarnas värde kommer att vara större under senare år. Se figur 4.

Figur 4. Överblick över hur de sammanräknade avsättningarna och återföringarna har förändrats över tid. Y-axeln avser kronor.

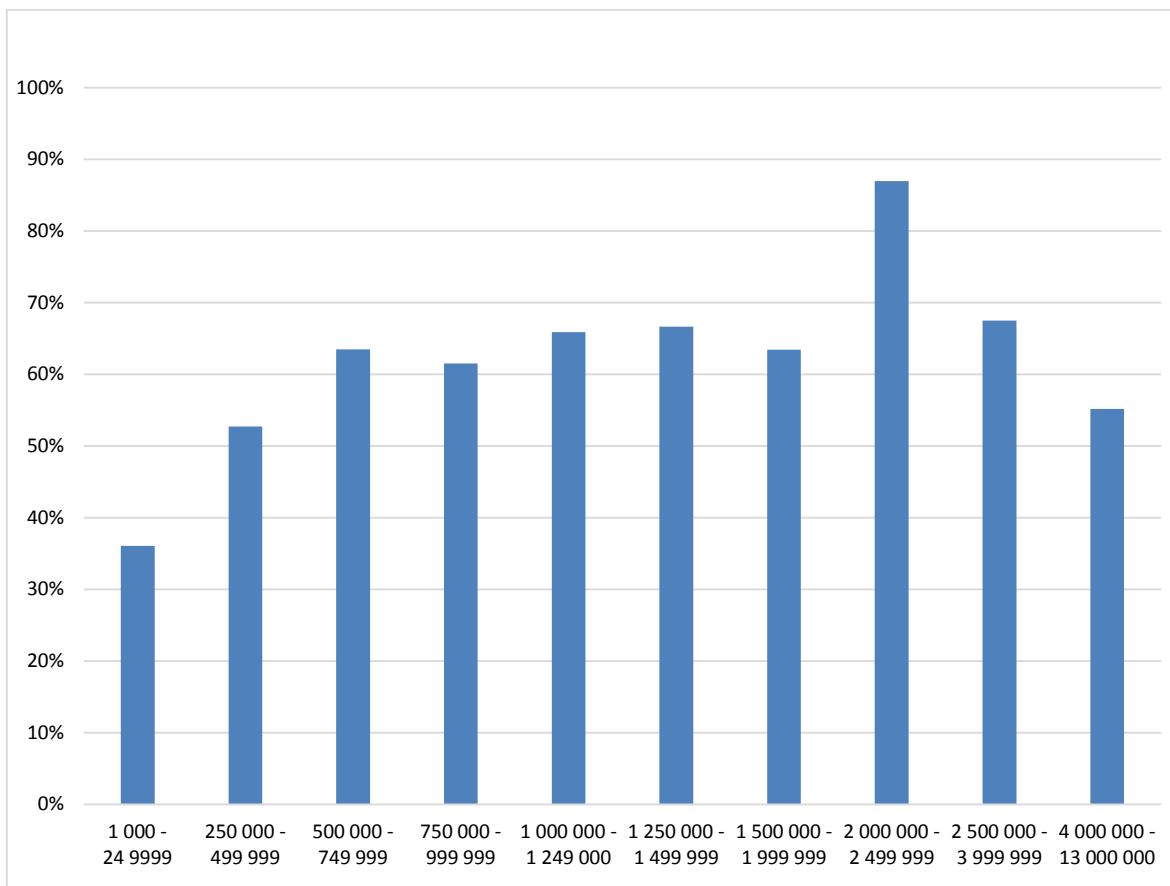
2003 gjorde cirka 62 % av företagen avsättningar, vilket var det år tillsammans med 2008 som visade på högst användningsandel. Åren efter 2003 skedde det en minskning i användandet av periodiseringsfonder trots att det var fler företag som hade möjlighet att göra avsättningar. 2007 och 2008 pekade dock trenden uppåt och fler företag gjorde avsättningar. Sammantaget kan sägas att användandet av periodiseringsfonder har legat runt 50 % till 60 %. Se figur 2.

Figur 5. Visar hur återföringar från periodiseringsfonderna har utvecklats de undersökta åren. Anger antal företag.

Antalet företag som gjorde återföringar var som lägst 2003 då endast 21 företag gjorde återföringar. Denna siffra steg sedan under 2004 och 2005 då 23 respektive 25 företag gjorde återföringar. Det är då flest företag gjorde återföringar var 2009 då 28 stycken företag återförde periodiseringsfonder till beskattning. Efter det har en minskning skett och för 2013 var denna siffra 24. Det ska sägas att det är svårt att dra slutsatser utifrån dessa siffror då det inte är säkerställt om återföringar var frivilliga eller tvingade. Se figur 5.

Figur 6. X-axeln visar årets resultat i kronor och Y-axeln hur stor andel av de som gjorde resultat inom intervall som gjort avsättningar till periodiseringsfonder.

För att undersöka om storlek på vinsten påverkar företagens benägenhet att göra avsättningar har ett stapeldiagram gjorts. Detta visar att för de företag som uppvisar lägst vinstnivå väljer få företag att göra avsättningar, endast 36 %. Vinsterna har delats in i grupper som innehåller ungefär lika många företag. Se figur 6.

5. Analys

5.1 Generell utveckling

Vid införandet av avgiftsbeläggningen på periodiseringsfonder uppstod det en pessimistisk inställning till dessa vilket visade sig i ATLs undersökning. 30,9 % av företagen de frågade meddelade att de på grund av avgiftsbeläggningen inte hade för avsikt att göra fler avsättningar (Svenskt Näringsliv, 2005). I denna undersökning har förändringen inte varit lika drastisk. Ändock var avsättningsviljan högst före avgiftsbeläggningen. Från cirka 72 % 2003 till cirka 61 % 2013. I detta avsnitt görs ett försök att analysera varför förändringen i viljan att avsätta inte sjunkit i paritet med de siffror ATLs undersökning vittnade om (Svenskt Näringsliv, 2005).

Innan avgiftsbeläggningen valde företagen att i snitt sätta av en stor del av sina respektive vinster. Andelen avsättningar i förhållande till vinster var år 2003 cirka 43 %, undersökningens högsta resultat. Denna siffra sjönk kraftigt 2004 och 2005 för att sedan återigen stiga. Vid senaste bokslutet ligger denna siffra på cirka 25 %. Den pessimistiska inställningen infann sig alltså även för företagen i denna undersökning och den har fortsatt med något enstaka års undantag. Däremot kan inte den negativa inställningen sägas ha ytterligare förvärrats utan stabiliserades på en nivå kring 25-30 %. Se figur 3.

När systemet med periodiseringsfonder infördes skulle nyttjandegraden enligt regeringens beräkningar vara ungefär 71,5 % (Prop 2004/05:38). Dessa nivåer kommer inte företagen i denna undersökning upp till trots att urvalet rensades från företag som under åren 2004-2013 inte redovisade några obeskattade reserver. Istället gör cirka 50-60 % av företagen i denna undersökning avsättningar. Som mest var det 62 % som gjorde avsättningar och detta var 2003 när avgiftsbeläggningen ännu inte kommit på tal. Samma nivå nås igen 2008, annars är det på lägre nivåer för samtliga undersökta år.

Införandet av periodiseringsfonder gjordes bland annat för att skatteutjämningsreserven som den skulle ersätta var för komplicerat uppbyggd (Prop 1993/94:50). Avgiftsbelägg-

ningen av periodiseringsfonder må ha gjort dem något mer komplicerade. Det är dock svårt att bevisa att det är den eventuellt ökade komplexiteten som lett till att färre använder sig av periodiseringsfonder idag.

5.2 Positiv redovisningsteori

Positiv redovisningsteori grundar sig på att chefer tar beslut för att maximera sin egen nytta. Exempel på detta beteende kan som beskrivits i teoriavsnittet vara att minska skattekostnaden eller skjuta upp densamma. Denna teori kan därför förklara varför periodiseringsfonderna fortfarande är ett alternativ för cheferna eftersom de i teorin gör dem rikare (Riahi-Belkaoui, 1985; Deegan & Unerman, 2006). Den positiva redovisningsteorin talar även om relationen mellan ägare och kreditinstitut i den så kallade skuldsättningsgradshypotesen. Hypotesen grundar sig på att cheferna och ägarna vill minska kostnaden för att tillgodose kapitalbehovet. Detta kan kopplas till användandet av periodiseringsfonder. Om ett företag har ett förmodat framtida kapitalbehov får avsättning till periodiseringsfond ses som ett billigt lån från staten, eftersom det antagligen ger en lägre kapitalkostnad än andra lån. Detta faktum har rimligtvis påverkat användningen och inställningen till periodiseringsfonder positivt. Förutom skuldsättningsgradshypotesen grundar sig positiv redovisningsteori på hypoteserna om politisk påverkan samt hypotesen om chefs bonusavtal. Chefs bonusavtal är ofta på något sätt kopplad till redovisningen. Ett test för att jämföra korrelationen mellan användning av avsättningar till periodiseringsfonder och förekomsten av bonusavtal skulle inte ge en rättvisande bild i denna undersökningen. Det är inte säkert att bonusavtalet påverkar beteende kring periodiseringsfonder. Eventuell bonus kan till exempel grunda sig på resultatet före bokslutsdispositioner. I denna undersökning har det av den anledningen inte testats eftersom dessa bonusavtal ofta är komplicerade och all nödvändig information oftast inte finns tillgänglig i företagens årsredovisningar. Dessutom är företagen i undersökningen relativt små och det är därför rimligt att anta att ägare och daglig ledare i flera fall är samma person. Hypotesen om politisk påverkan riktar sig främst mot företag som är större än de i denna undersökning. Att visa stor vinst bör till exempel inte

för våra företag leda till misstänksamhet från samhället eftersom undersökningen endast innehåller relativt små företag.

5.3 Pecking order theory

Ur ett pecking order theory perspektiv kan det sägas att enligt teorin föredras internt genererat kapital framför externt finansierat kapital (Myers, 1984). I samband med avgiftsbeläggningsen på periodiseringsfonderna förvandlades periodiseringsfonderna till vad man kan kalla för ett lån från staten, det vill säga externt finansierat kapital med en medföljande kostnad. Periodiseringsfonderna kunde även tidigare liknas vid ett lån från staten i avseendet att obeskattade reserver består av en del eget kapital samt en del uppskjuten skatteskuld. Det är fortfarande efter avgiftsbeläggningsen ett fördelaktigt lån. Dock kan periodiseringsfonden sägas ha flyttats ett steg ner i hierarkin av eftersträvansvärd kapitalstruktur.

Statslåneräntan var vid införandet av avgiftsbeläggningsen på en hög nivå, nämligen 4,71 %. Det var denna räntesats som schablonintäkten beräknades på för avsättningar som gjordes för bokslutet 2004. Detta kan jämföras med den statslåneräntan för 2012-11-30 på 1,49 % som de sista avsättningarna i vår undersökning beräknades på. Kostnaden för periodiseringsfonder har alltså sjunkit till en tredjedel jämfört med vid införandet. Enligt Lundén (2011) är en avsättning till periodiseringsfond lönsam om företaget kan få bättre avkastning på skattekrediten än den kostnad som uppstår med anledning av schablonintäkten. Kostnadsaspekten är i linje med pecking order theory och tankarna kring att en låg kapitalkostnad alltid är eftersträvansvärd. Den sänkta statslåneräntan och den därmed lägre kostnaden för periodiseringsfonder kan vara en anledning till att viljan att göra avsättningar hållit sig på en fortsatt hög nivå.

5.4 Resultat och resultatutjämnings

Empirin visade att Michelsons et al. (1995), Moses (1987) och Ashari et al. (1994) teorier om att företag med lägre genomsnittliga vinster var mer benägna att resultatutjämnings inte stämde överens med denna undersöknings företag. Efter att företag som ej gjorde vinst ren-

sats ur datan visade det sig att företag som gjorde ett resultat på mellan 1 000-250 000 kronor var den grupp som gjorde i särklass minst avsättningar, endast cirka 36 %. Denna andel ökar sedan kraftigt desto högre vinsterna är, vilket talar emot ovannämnda teorier. Det ska dock sägas att denna ökning avtar och för de allra största vinsterna visar det sig att det sker en liten minskning där färre väljer att göra avsättningar till periodiseringsfond. För att ytterligare kontrollera ovanstående teorier undersöktes korrelationen mellan resultat före bokslutsdispositioner och gjorda avsättningar. Varje företags ackumulerade vinster och deras avsättningar korrelationstestades. Det visade sig att det fanns ett starkt positivt samband mellan resultat före bokslutsdispositioner och gjorda avsättningar. Eftersom denna undersökning endast görs på små aktiebolag kan inte de tidigare forskarnas teorier helt förkastas. Det finns en stor spridning bland företagens resultat i denna uppsats. Trots det faller samtliga inom ramen för definitionen av små företag. Medelstora och stora företags benägenhet att använda periodiseringsfonder kan skilja sig kraftigt från detta urval. De nämnda teorierna inriktar sig även på hela fenomenet resultatutjämnning och inte enbart på periodiseringsfonder som i denna undersökning.

5.5 Beskattning

Tjernberg (2004) menar att en lägre bolagsskatt minskar viljan för företag att använda sig av resultatutjämnande metoder. Den sänkta skatten från 26,3 % till 22 % som infördes för beskattningsåret 2013 kan därför vara anledningen till att andelen företag som gjorde avsättningar av de som kunde minskade detta år. Enligt empirin har det också skett då cirka 61 % av företagen som kunde göra avsättningar gjorde detta år 2013. Det kan jämföras med 2012 då denna siffra var cirka 66 %. En av fördelarna med avsättningar till periodiseringsfond är att de blir ännu lönsammare om skatten skulle sänkas i framtiden (Lundén, 2011). Vid bokslutet samma år som den lägre skattesatsen infördes kunde man se en kraftig ökning av återföringarna. Det ska dock sägas att för få år har gått sedan bolagsskattesänkningen och några trender kan därför inte bekräftas. Dessutom hade en stor ökning av avsättningarna skett 6 år tidigare. De stora avsättningarna från 2007 var tvingade att återföras detta år om det inte gjorts tidigare. Detta faktum kan förklara det ökade värdet på återföringarna.

5.6 Ekonomisk psykologi

I litteraturen stipuleras att det inte enbart är de faktiska ekonomiska utfallen som påverkar människors ekonomiska beslut (Wärneryd, 1992). 2006 och åren efter talades det mycket om en stundande finanskris. Vinsterna överlag fortsatte att öka i undersökta företag under åren 2007-2008. Det leder vanligtvis, enligt teorin, till att färre företag väljer att göra avsättningar. Ändå valde många företag att öka värdet på sina periodiseringsfonder under dessa år. Detta kan förklaras genom att oron för sämre tider gjorde att man valde att spara i ladorna för att säkerställa att man skulle klara sig igenom en eventuell lågkonjunktur.

Resultaten i Riskbankens undersökningar gällande ränte- och valutamarknadens syn på riskbenägenhet avspeglar sig även i denna uppsatsens undersökta företag. I slutet av 2007 angav majoriteten av företagen i Riksbankens undersökning att deras riskbenägenhet hade minskat de senaste sex månaderna (Sveriges Riksbank, 2008a). Viljan att göra avsättningar till periodiseringsfond ökade kraftigt inför 2007 års bokslut i denna undersökning. Av de företag som hade möjlighet att göra avsättning 2007 gjorde cirka 62 % detta, vilket kan jämföras med föregående års 51 %.

I Riksbankens senare undersökning, från hösten 2008, vittnade respondenterna att de kände en stor oro inför framtiden som gjorde att deras vilja att ta risker fortsatt att minska (Sveriges Riksbank, 2008b). Just 2008 var det en relativt låg andel företag som hade möjlighet att göra avsättningar. Trots det var det en rekordhög andel av de som faktiskt kunde göra avsättningar som också verkligen gjorde det. Detta talar emot att periodiseringsfonder skulle användas som resultatutjämning. Då det pekar åt att just 2008 när oron var stor valde många att öka sina avsättningar trots att färre företag hade möjlighet att göra detta. På kort sikt kan detta tolkas som att periodiseringsfonderna på grund av oro och psykologiska skäl i extremlägen snarare förstärker trenden än att verka som ett verktyg för resultatutjämning. Det ligger även i linje med att företag som lever i större upplevd osäkerhet är mer benägna att göra avsättningar. Sambandet mellan möjligheten att kunna göra avsättning till periodiseringsfonden och att utnyttja detta undersöktes i ett korrelationstest. Detta test visade en svag negativ korrelation på -0,21 vilket innebär att ju fler företag som har möjlighet att göra

avsättning desto färre kommer att göra det. Detta tyder på att företag i sämre tider är mer villiga att bygga upp en reserv för eventuella framtida förluster. Samma mönster träder fram under 2012 då resultaten överlag sjönk för undersökta företag samtidigt som andelen företag som gjorde avsättning av de som kunde ökade. 2013 var de samlade resultaten rekordhöga och då minskade också andelen företag som valde att avsätta medel till periodiseringsfonder i enlighet med korrelationstestet. Lunden (2011) menar att en av fördelarna med periodiseringsfonder är möjligheten att kunna bygga upp en reserv för sämre tider.

2009 var året då BNP minskade med 5 % jämfört med föregående år. Detta syntes även i denna undersökning för företag då de sammanlagda vinsterna sjönk kraftigt jämfört med föregående år. Detta borde leda till att en stor andel av de som hade möjlighet till att göra avsättningar också gjorde det. Så var dock inte fallet utan endast cirka 54 % av de som kunde göra avsättningar valde att göra det. Detta häpnadsväckande resultat kan dock förklaras genom att företagen hade en positivare framtidstro och därmed större vilja att ta risker (Sveriges Riksbank, 2009).

Under åren 2008-2009 var det som tidigare nämnts en ekonomiskt orolig period. Det var också dessa år som flest företag valde att återföra periodiseringsfonder till beskattning. Det går inte att dra för stora slutsatser utifrån antalet återföringar eftersom de kan vara tvingande då varje enskild periodiseringsfond enligt lag måste återföras till beskattning efter senast sex år.

6. Slutsats

Syftet med denna uppsats har varit att kartlägga användandet av periodiseringsfonder för mindre aktiebolag de senaste elva åren. Det första året för undersökningen, 2003, visade toppnivåer både gällande andel företag som gjorde avsättningar när de hade möjlighet men även andel avsättning i förhållande till företagets sammanräknade vinster. De första åren efter 2003 kan i empirin fastställas att en minskning i användandet av periodiseringsfonder har skett i likhet med ATLs undersökning samt de uppsatser som skrivits i ämnet (Bergström, Nilsson, & Zakrisson, 2008; Svenskt Näringsliv, 2005) Det såg därmed ut som att periodiseringsfonderna var på väg att dö ut efter att användningen minskat varje år från 2003-2006. Då var den pessimistiska inställningen till periodiseringsfonder som störst. 2003 gjorde 72 % av de företag som kunde avsättningar, för att sedan sjunka till 66 %, 56 % och slutligen 51 % 2006. Det som skiljer denna uppsats från tidigare forskning är att den undersöker hur användandet av periodiseringsfonder har utvecklats även under senare år. 2007 skedde ett trendbrott och användandet ökade igen. 61 % av företagen i undersökningen som hade möjlighet att göra avsättningar 2013 gjorde också detta.

Andelen av de sammanlagda vinsterna som sattes av till periodiseringsfonder nådde sin högsta nivå 2003 för att sedan minska efter avgiftsbeläggningen. Mellan åren 2004 och 2013 kan vi konstatera att andelen avsättningar av vinsterna legat stabilt runt 25-30 %. Den kraftiga minskningen under 2004 och 2005 har därmed inte fortsatt utan stabiliserats på ungefär samma nivå som tidigare. De ackumulerade avsättningarna och återföringarna i kronor räknat har föga förvånande ökat under åren för undersökningen, i takt med att resultaten har ökat. Detta tyder även på att regeringens avsikt att använda avgiftsbeläggningen för att finansiera sloandet av andra, orelaterade, skatter har lyckats.

2008 gjordes en undersökning som bekräftade att företagen var oroliga inför framtiden (Sveriges Riksbank, 2008b). En intressant upptäckt är att användningen av periodiseringsfonder förändrades kraftigt under åren det var ekonomiskt oroliga tider i Sverige. Under åren 2007-2008 visade färre företag positiva resultat och hade därmed sämre möjligheter att göra avsättningar. Ändå valde fler företag än tidigare att utnyttja denna möjlighet. Detta

beteende kan förklaras med att företag främst väljer att se på sina periodiseringsfonder som en reserv för sämre tider. Beteendet förändrades 2009 då trots att BNP sjönk kraftigt var företagen mindre villiga att göra avsättningar. Detta år vittnade dock företagen i Riksbankens undersökning om en positiv framtidstro. Detta leder till att slutsatsen kan dras att viljan till att göra avsättningar till stor del beror på hur stora risker man vågar ta och vilken syn man har på framtidens ekonomiska klimat i enlighet med ekonomiskt psykologi.

Denna uppsats är den första studien som görs på de långsiktiga effekterna av avgiftsbeläggningen. Tidigare undersökningar har varit centrerade kring år 2005. Därför har denna studie till stor del haft ett explorativt syfte för att sondera terrängen inför framtida forskning. Avgiftsbeläggningen har påverkat användningen av periodiseringsfonderna men effekten har inte varit av samma betydelse som tidigare befarats. På lång sikt verkar det finns ett flertal andra faktorer som har större påverkan på avsättningsviljan än avgiftsbeläggningen. För vidare undersöka exakt vilka faktorer som spelar in och hur mycket dessa påverkar ges nedan förslag på hur framtida forskning kan utformas.

6.1 Vidare forskning

Det råder delade meningar kring huruvida storleken på företagen påverkar benägenheten att resultatutjämna (Ashari et al, 1994; Moses, 1987). Det vore intressant att undersöka om användningen av periodiseringsfonder skiljer sig åt mellan stora och små företag. Eftersom det i den genomförda undersökningen endast ingick företag som var av likartad storlek har inte några slutsatser kunnat dras kring det. Anledningen till att vi valde att endast undersöka mindre företag var för att dessa enligt kritikerna, som redovisats ovan, skulle drabbas hårdast av avgiftsbeläggningen på periodiseringsfonderna (Prop 2004/05:38). Att vi valde likartade företag har både för- och nackdelar. Som sagt testades inte storleken på företagen i förhållande till användningen av periodiseringsfonder. Även branschtillhörighet blev irrelevant i undersökningen då ett för litet antal företag undersöktes för att kunna genomföra en rättvis analys.

Det råder även delade meningar kring huruvida nyetablerade företag har större eller mindre benägenhet att göra avsättningar till periodiseringsfonder (Andersson, 2006). I denna undersökning har endast företag som registrerats innan år 2000 undersökts. Därför har benägenheten till att göra avsättning till periodiseringsfond i förhållande till ålder på verksamheten inte undersökts, vilket vore intressant för kommande studier.

Tjernberg (2004) menar att en lägre bolagsskatt leder till att företag inte är lika villiga att göra resultatutjämnande åtgärder. Den senaste bolagsskattesänkningen gäller endast för det sista året i vår undersökning. Därför har inga trender kunnat fastställas för att bekräfta Tjernbergs teori. Det blir extra svårt att dra några slutsatser för år 2013 då antalet tvingade återföringar det året kan antas vara rekordhögt. Detta bör dock undersökas noggrannare i framtida studier där trender för den senaste skattesänkningen kan fastställas.

Det vore även intressant att undersöka hur trenden var de första åren efter systemet med periodiseringsfonder infördes. Nu har vi fått använda 2003 som utgångspunkt vid vår undersökning eftersom vid de senare åren hade den nya schablonintäkten införts. Vi kan inte garantera att 2003 är en tillförlitlig utgångspunkt eftersom vi inte vet hur användandet såg ut tidigare. En breddning av tidsramen hade därför kunnat ge en rättvisare bild kring hur användning av periodiseringsfonder var före avgiftsbeläggningen.

Ytterligare en aspekt att undersöka är om företagens resultatvolatilitet påverkar deras benägenhet att göra avsättningar till periodiseringsfond. Eftersom avsättningar/återföringar påverkar resultatet bör en sådan undersökning baseras på resultat efter finansiella poster. Genom att undersöka det kan man kontrollera resultatutjämnningsteorin och få ett slutgiltigt svar på frågan om periodiseringsfonder verkligen används som ett resultatutjämnande verktyg.

7. Källförteckning

Årsredovisningslag 1995:1554. (den 14 December 1995). Stockholm: Justitiedepartementet L1.

Inkomstskattelag 1999:1229. (den 16 December 1999). Stockholm: Finansdepartementet.

Aktiebolagslag 2005:551. (den 16 Maj 2005). Stockholm: Justitiedepartementet L1.

af Klercker, B. (1948). *Resultatutjämning mellan olika beskattningsår*. Stockholm: Kungl. Boktryckeriet P.A Norstedt & Söner.

Andersson, H. A. (2006). *Svenska småföretags användning av reserveringar för resultatutjämning och intern finansiering. (Diss)*. Umeå: Handelshögskolan vid Umeå universitet.

Ashari, N., Koh, H. C., Tan, S. L., & Wong, W. H. (1994). Factors affecting income smoothing among listed companies in Singapore. *Accounting and Business Research*, 291-301.

Bergström, K., Nilsson, M., & Zakrisson, C. (2008). *Avgiftsbeläggningen av periodiseringsfonder - effekter på stora och små bolag*. Lund: Department of Business Administration .

Black, B. S., & Gilson, R. J. (1998). Venture capital and the structure of capital markets: banks versus stock markets. *Journal of financial economics*, 243-277.

Bryman, A., & Bell, E. (2003). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber AB.

Deegan, C. M., & Unerman, J. (2006). *Financial accounting theory*. Maidenhead: McGraw-Hill Education.

Eckel, N. (1981). The Income Smoothing Hypothesis Revisited. *Abacus* , 28-40.

Frank, M. Z., & Goyal, V. K. (2003). Testing the pecking order theory of capital structure. *Journal of financial economics* , 217-248.

Fregert, K., & Jonung, L. (2010). *Makroekonomi*. Lund: Studentlitteratur.

- Gassen, J., Uwe-Fülbier, R., & Sellhorn, T. (2006). differences in conditional conservatism—the role of unconditional conservatism and income smoothing. *European Accounting Review*, 527-564.
- Jacobsen, D. I., & Hellström, C. (2002). *Jacobsen, D. I., Sandin, G., & Hellström, C.* Lund: Studentlitteratur.
- Kellgren, J., & Bjuvberg, J. (2014). *Redovisning och beskattning - om redovisningens betydelse för inkomstbeskattningen* . Lund: Studentlitteratur .
- Kirsch, H. &. (2008). Financial accounting and tax accounting: Germany and Sweden as examples. *Skattenytt*, 746-757.
- Kommittédirektiv 2004:146. (2004). *Utredning om sambandet mellan redovisning och beskattning*. Stockholm: Finansdepartementet.
- Körner, S., & Wahlgren, L. (2002). *Praktisk statistik*. Lund: Studentlitteratur.
- Lodin, S.-O., Lindencrona, G., Melz, P., Silfverberg, C., & Simon-Almendal, T. (2013). *Inkomstskatt - En läro- handbok i skatterätt del I*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundahl, U., & Skärvad, P.-H. (1999). *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundén, B. (2011). *Aktiebolag*. Näsviken: Aktiebolag.
- Malmer, H., Persson, A., & Tengblad, Å. (1994). *Århundradets skattereform. Effekter på skattesystemets driftskostnader, skatteplanering och skattefusk. Uppföljning av skattereformen 1990*. Stockholm: Fritze.
- Michelson, S., Jordan-Wagner, J., & Wootton, C. (1995). Michelson S, Jordan-Wagner J, Wootton C. A. *Journal Of Business Finance & Accounting*, 1179-1193.
- Moses, O. (1987). Income Smoothing and Incentives: Empirical Tests Using Accounting Change. *Accounting Review*, 358-377.
- Myers, S. C. (1984). The capital structure puzzle. *The journal of finance* , 574-592.

- Prop 1993/94:50. (1993). *Fortsatt reformering av företagsbeskattningen*. Stockholm: Finansdepartementet.
- Prop 1994/95:50. (1994). *Nya kapitaltäckningsregler m.m.* Stockholm: Finansdepartementet.
- Prop 2004/05:38. (2004). *Räntebeläggning av periodiseringsfonderna*. Stockholm: Finansdepartementet.
- Retriever AB. (2014). *Retriever Business*. Hämtat från Retriever - Bolagsinfo: <http://web.retriever-info.com> den 20 April 2014
- Riahi-Belkaoui, A. (1985). *Accounting theory*. Orlando: Harcourt Brace Jovanovich.
- Riksgäldskontoret. (den 29 November 2014). *Fakta om statslåneräntan*. Hämtat från Riksgälden: <https://www.riksgalden.se> den 10 Maj 2014
- Samuelson, L. (1994). *Förlustutjämnning - En skatterättslig studie*. Uppsala: Iptus Förlag AB.
- Saudagaran, S. M., & Sepe, J. F. (1996). Replication of Moses' income smoothing tests with canadian and uk data: a note. *Journal of Business Finance & Accountin*, 1219-1222.
- Skatteverket. (2014). *Hur hög är statslåneräntan?* Hämtat från Skatteverket: <https://www.skatteverket.se> den 5 April 2014
- Statistiska Centralbyrån. (den 5 Maj 2014). *Statistiska centralbyrån*. Hämtat från Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar: <http://www.scb.se> 2014
- Svenning, C. (1996). *Metodboken: [samhällsvetenskaplig metod och metodutveckling: klassiska och nya metoder i informationsområdet]*. Lund: Lorentz Förlag.
- Svenskt Näringsliv. (2005). *Räntebelagda periodiseringsfonder*. Kista: ATL Marknadsinformation.
- Sveriges Riksbank. (2008a). *Svenska aktörers syn på risker och den svenska ränte- och valutamarknadens funktionssätt. Våren 2008*. Stockholm: Sveriges Riksbank.

- Sveriges Riksbank. (2008b). *Svenska aktörers syn på risker och den svenska ränte- och valutamarknadens funktionssätt. Hösten 2008*. Stockholm: Sveriges Riksbank.
- Sveriges Riksbank. (2009). *Svenska aktörers syn på risker och den svenska ränte- och valutamarknadens funktionssätt. Hösten 2009*. Stockholm: Sveriges Riksbank.
- Tjernberg, M. (2004). *Periodiseringsfonder - och andra obeskattade reserver*. Uppsala: Iustus Förlag AB.
- Trueman, B., & Titman, S. (1988). An Explanation for Accounting Income Smoothing. *Trueman B, Titman S*, 127-139.
- Varian, H. R., & Repcheck, J. (2010). *Intermediate microeconomics: a modern approach*. New York: WW Norton & Company.
- Watts, R. L., & Zimmerman, J. L. (1990). Positive accounting theory: a ten year perspective. *Accounting review*, 131-156.
- Wärneryd, K.-E. (1992). Wärneryd, K.-E. *Ekonomisk debatt*, 438-459.

8. Bilagor

Bilaga 1

Bolagsnamn	Org. nr	Bolagsnamn	Org. nr
A Lindius Fisk & Delikatess Aktiebolag	5565469581	Micromatic International Aktiebolag	5563048197
Aktiebolaget Skon, Ingolf Stjernström & Co	5560932914	Mintec Consulting & Engineering Aktiebolag	5562687276
Bil & Traktor i Hörby Aktiebolag	5560585456	Nito Livs AB	5564085958
BITCON AB	5565701793	Norrjobb AB	5565655080
Bleck & Plåt i Ystad Aktiebolag	5562553858	Norrköpings Verkstadstekniska AB	5564092236
Bohlin & Nilsson Aktiebolag	5563300739	Peter Anjegård Livs Aktiebolag	5565256657
BP-Plantor Milleson Aktiebolag	5564885001	PMR MobiltelefoniAktiebolaget	5564503562
Edebo Såg Aktiebolag	5561770388	PUVAB Aktiebolag	5563464600
ELJ - Bordet AB	5565455267	Ringnäs Golf AB	5562444660
Elservice i Trelleborg AB	5565359881	Rosalia AB	5564494515
Embo Import Aktiebolag	5561139451	Serkon i Vellinge Aktiebolag	5564346913
Engelholms Glass Aktiebolag	5561947572	Skåne Marmor Aktiebolag	5565603775
Essen International Aktiebolag	5563907251	Sollefteå Slipservice Aktiebolag	5562441401
Fahléns Mekaniska Verkstad FAMEK Aktiebolag	5562586858	SPECIAL-PLAST PRODUKTION GILLINGE AB	5565755799
Fyrstads EI Aktiebolag	5562204403	Ställbergs Mekaniska Aktiebolag	5564284932
GML Sport AB	5563693372	Swenautic-Tedo AB	5564803475
Gunnar Prefab AB	5562656677	Sörberge Husvagnar AB	5564999893
HALA Byggplåtslageri AB	5563772606	Tekniska Tak i Luleå AB	5565358735
Harald Svenssons Måleri Aktiebolag	5565553442	Thernlunds Modehus Aktiebolag	5560694506
iCore Solutions AB	5565764544	Tibro Polyeter Aktiebolag	5563838944
Kent Ove Larsson Åkeri Aktiebolag	5562942135	Tidningstransport i Sundsvall Aktiebolag	5563851103
KH Metallgjuteri Aktiebolag	5564966926	TRIVEC Öst AB	5565248571
Klimat- o. Automatikkontroll i Lund AB	5565428751	Trollhättans Stenservice Aktiebolag	5562539469
Larmtjänst Aktiebolag	5560844382	Trädgårdstjänst i Örebro AB	5562257112
Linös Färg Aktiebolag	5561601682	Wallners Persienn och Markis AB	5563105757
LISU Lås och Larmsystem AB	5561994434	WH EI Aktiebolag	5563081495
MA NYKÖPING AB	5565666152	Örebro KontorsGruppen AB	5565795555
Mats Karlsson Schakt Aktiebolag	5562139542		

Bilaga 2

